

Lenin SOSIALISME OG KRIG

Oktober

**Sosialisme og krig
Den proletariske
revolusjonens militærprogram**

LENIN
Sosialisme og krig

To artikler

Arbeidere i alle land, foren dere!

LENIN

Sosialisme og krig

To artikler

Sosialisme og krig, 1915
Den proletariske revolusjonens
krigsprogram, 1916

FORLAGET OKTOBER A/S

OSLO 1976

LENIN: SOSIALISME OG KRIG. To artikler

Forlaget Oktober A/S 1976

1. opplag, juli 1976, 3000

Trykt i offset hos A/S Duplotrykk, Oslo 1976

ISBN 82-7094-121-2

Lenins to artikler er her oversatt
etter den engelske teksten i Lenin:
Collected Works, volume 21, 23,
Moskva 1964

INNHold

SOSIALISME OG KRIG

(Det russiske sosialdemokratiske arbeiderpartiet)

sin holdning til krigen)	s. 9
FORORD TIL DEN FØRSTE (UTENLANDSKE) UTGAVEN	s. 9
FORORD TIL DEN ANDRE UTGAVEN	s. 9
Kapittel I	
PRINSIPPENE I SOSIALISMEN OG KRIGEN I 1914—1915.	s. 11
Holdninga sosialister tar til kriger	s. 11
Historiske former for krig i nyere tid	s. 11
Forskjellen mellom angrepskrig og forsvarskrig	s. 12
Den nåværende krigen er en imperialistisk krig	s. 12
Krig mellom de største slaveeierne for å besvare og befeste slaveriet	s. 13
«Krig er framhaldet av politikken med andre» (dvs. voldelige) «middel»	s. 14
Eksemplet Belgia.	s. 15
Hva kjemper Russland for?	s. 16
Hva er sosialsjåvinisme?	s. 16
Baselmanifestet.	s. 17
Falske henvisninger til Marx og Engels	s. 17
Sammenbruddet til Den andre internasjonale	s. 18
Sosialsjåvinisme er fullbyrda opportunisme	s. 18
Enhet med opportunistene betyr allianse mellom arbeiderne og det nasjonale borgerskapet «deres» og å splitte den internasjonale revolusjonære arbeiderklassen.	s. 19
«Kautskyismen»	s. 20
Slagordet til marxistene er slagordet til det revolusjonære sosialdemokratiet	s. 21
Det eksemplet forbrødringa i skyttergravene viser	s. 21
Betydninga av en undergrunnsorganisasjon.	s. 22
Om nederlaget for «ens egen» regjering i den imperialistiske krigen	s. 22
Pasifismen og slagordet om fred	s. 23
Sjølråderetten til nasjonene.	s. 23

Kapittel II	
KLASSER OG PARTI I RUSSLAND	s. 24
Borgerskapet og krigen	s. 24
Arbeiderklassen og krigen	s. 25
Den russiske sosialdemokratiske arbeidergruppa i Statsdumaen og krigen	s. 26
Kapittel III	
GJENREISINGA AV INTERNASJONALEN	s. 29
Metoden til sosialsjåvinistene og til «sentrum»	s. 29
Stoda innafor opposisjonen	s. 30
Den russiske sosialdemokratiske arbeiderpartiet og Den tredje internasjonale	s. 33
Kapittel IV	
HISTORIA OM KLØYVINGA OG DEN NÅVÆRENDE SITUASJONEN TIL SOSIALDEMOKRATIET I RUSSLAND	s. 35
«Økonomistene» og det gamle Iskra (1894—1903)	s. 35
Mensjevisme og bolsjevisme (1903—1908)	s. 36
Marxisme og likvidasjonisme (1908—1914)	s. 36
Marxisme og sosialsjåvinisme (1914/15)	s. 37
Den nåværende situasjonen i det russiske sosialdemokratiet	s. 38
Oppgavene til partiet vårt	s. 40
DEN PROLETARISKE REVOLUSJONENS KRIGSPROGRAM	s. 41
I	s. 41
I	s. 43
III	s. 45
NOTER	s. 49

SOSIALISME OG KRIG

(Det russiske sosialdemokratiske arbeiderpartiet sin holdning til krigen)¹

FORORD TIL DEN FØRSTE (UTENLANDSKE) UTGAVEN

Krigen har allerede holdt på i et år. Partiet vårt bestemte sin holdning til den så snart den starta. Det blei gjort i manifestet til sentralkomiteen som blei skrevet i september 1914 og trykt (etter at det var blitt sendt til medlemmene av SK og til de kameratene som var ansvarlige for partiet vårt i Russland, og etter at deres samtykke var mottatt) den 1. november 1914 i nr. 33 av det sentrale organet til partiet vårt, *Sotsial-Demokrat*². Seinere, i nr. 40 (29. mars 1915) blei resolusjonene fra Bern-konferansen³ trykt, der prinsippene våre og taktikken vår blei lagt mer nøyaktig fram.

For øyeblikket er det ei tydelig økning i den revolusjonære stemninga blant massene i Russland. I andre land ser en symptomer på det samme fenomenet over alt, trass i den undertrykkinga av de revolusjonære kampene til proletariatet som flertallet av de offisielle sosialdemokratiske partiene driver. Disse partiene har stilt seg på samme side som regjeringene sine og borgerskapet sitt. Denne tilstanden gjør det særlig nødvendig å utgi et brosjyre som summerer opp den sosialdemokratiske taktikken i forhold til krigen. Når vi gjenopptrykker de partidokumentene vi nevnte ovafor i sin helhet, forsyner vi dem med korte forklaringer. Vi strever også etter å ta i betraktning alle hovedargumentene for borgerlig og for proletarisk taktikk som har blitt uttrykt i litteraturen og på partimøtene.

FORORD TIL DEN ANDRE UTGAVA

Denne brosjyra blei skrevet sommeren 1915, rett før Zimmerwald-konferansen.⁴ Den kom også ut på tysk og fransk, og blei trykt i sin helhet på norsk i avisa til det norske sosialdemokratiske ungdomsforbundet. Den tyske utgava av brosjyra blei i hemmelighet smugla inn i Tyskland — inn i Berlin, Leipzig, Bremen og andre byer. Der blei den spredd i hemmelighet av dem som støtta Zimmerwald-venstre og av Karl Liebknecht-gruppa. Den franske utgava blei trykt hemmelig i Paris og spredd der av de franske Zimmerwaldistene. Den russiske utgava nådde Russland i et svært begrensa antall, og blei kopiert for hand av arbeidere i Moskva.

Nå nytrykker vi denne brosjyra som et dokument. Leseren må hele tida huske at brosjyra blei skrevet i august 1915. Dette må en særlig huske i samband med de avsnitta som viser til Russland: Russland den gangen var framleis det tsaristiske, romanovske Russland.

Trykt i 1918-utgava av brosjyra.

PRINSIPPENE I SOSIALISMEN OG KRIGEN I 1914—1915

Holdninga sosialister tar til kriger

Sosialister har alltid fordømt krig mellom nasjoner som barbarisk og brutalt. Men den holdninga vi tar til krig er grunnleggende forskjellig fra de borgerlige pasifistene (støtter og talsmenn for fred) og anarkistene tar. Vi skiller oss fra de første i at vi forstår den uunngåelige sammenhengen mellom kriger og klassekampen innafor landet. Vi forstår at krig ikke kan bli avskaffa med mindre klassene blir opphevd og sosialismen blir skapt. Vi skiller oss også fra dem ved at vi ser på borgerkriger, det vil si kriger som blir ført av den undertrykte klassen mot den undertrykkende klassen, slaver mot slave-eiere, livegne mot jordeiere, og lønnsarbeidere mot borgerskapet, som fullt ut beretiga, progressive og nødvendige. Vi marxister skiller oss fra både pasifistene og anarkistene ved at vi vurderer det som historisk nødvendig (fra standpunktet til Marx' dialektiske materialisme) å studere hver krig for seg. I historia har det vært tallrike kriger som trass i all redselen og grusomheten, nøden og lidinga som uunngåelig følger alle kriger, var progressive. Dvs. at de tjente utviklinga av menneskeheten ved å ødelegge de spesielt skadelige og reaksjonære institusjonene (for eksempel sjølherskerdømmet eller livegenskapet), de mest barbariske despotiene i Europa (det tyrkiske og det russiske). Derfor er det nødvendig å undersøke de historiske særegne trekka ved akkurat den nåværende krigen.

Historiske former for krig i nyere tid

Den store franske revolusjonen innvarsla en ny epoke i menneskeheten sin historie. Fra da til Pariskommunen, fra 1789 til 1871, var en av formene for krig kriger av en borgerlig-progressiv, nasjonal frigjørende karakter. Med andre ord: Hovedinnholdet i og den historiske betydninga av disse krigene var styrtinga av absolutismen og føydalismen, undergravinga av disse institusjonene, styrtinga av fremmed undertrykking. Derfor var de progressive kriger. Under *slike* kriger sympatiserte alltid alle ærlige, revolusjonære demokrater og også alle sosialister, med seier for det landet (dvs. med det borgerskapet) som hadde hjulpet til med å styrte, eller underminere de verste forutsetningene for føydalismen, absolutismen og undertrykkinga av andre nasjoner. For eksempel inneholdt de revolusjonære krigene som Frankrike førte et element av at franskmennene plyndra og erobra fremmede landområder. Men dette endrer ikke det minste på den grunnleggende historiske betydninga av disse krigene, som ødela og knuste føydalismen og absolutismen i hele det gamle Europa, som var herja av livegenskap. I den fransk-prøyssiske krigen plyndra Tyskland Frankrike. Men dette endrer ikke

den grunnleggende historiske betydninga av denne krigen, som frigjorde titalls millioner tyske folk fra føydal oppsplitting og fra undertrykkinga fra to despoter, den russiske tsaren og Napoleon III.

Forskjellen mellom angrepskrig og forsvarskrig

Epoken 1789—1871 etterlot seg djupe spor og revolusjonære minner. Før føydalismen, absolutismen og utenlandsk undertrykking var styrta, kunne det ikke bli snakk om å utvikle den proletariske kampen for sosialismen. Når de snakka om at «forsvarskrig» var berettiga i forhold til krigene i en *slik* epoke, hadde sosialistene alltid i tankene akkurat disse tingene, som betydde revolusjon mot middelalderske tilstander og livegenskap. Med «forsvarskrig» har sosialistene alltid ment en «*rettferdig*» krig i denne betydninga. (W. Liebknecht uttrykte seg en gang på akkurat denne måten). Bare i denne betydninga har sosialistene betrakta, og betrakter de nå, kriger «til forsvar av fedrelandet», eller «forsvarskriger», som berettiga, progressive og rettferdige. Dersom for eksempel Marokko i morgen erklærte krig mot Frankrike, India mot England, Persia eller Kina mot Russland og så videre, ville dette være «rettferdige» «forsvarskriger» *uansett* hvem som angrep først. Alle sosialister ville da sympatisere med seier for de undertrykte, avhengige, små statene mot de undertrykkende, slaveeieende, rovgriske «stormaktene».

Men se for dere en slaveeier som eide 100 slaver i krig mot en slaveeier som eide 200 slaver, for en mer «rettferdig» fordeling av slavene. Det er klart at å bruke uttrykket «forsvarskrig», eller krig «for å forsvare fedrelandet» i et sånt tilfelle ville være historisk uriktig. I praksis ville det være reint bedrageri fra de slu slaveeierne mot vanlig folk, mot spissborgerne og mot uvitende folk. Nøyaktig på denne måten bedrar det imperialistiske borgerskapet i våre dager folkene ved hjelp av «nasjonal» ideologi og uttrykket «forsvar av fedrelandet» i den nåværende krigen. Dette er en krig som slaveeierne fører seg imellom for å befeste og forsterke slaveriet.

Den nåværende krigen er en imperialistisk krig

Nesten alle innrømmer at den nåværende krigen er en imperialistisk krig. Men i de fleste tilfellene blir dette uttrykket forvrengt eller brukt ensidig, eller en lar bakdøra stå åpen for å hevde at denne krigen kan, når alt kommer til alt, ha ei borgerlig-progressiv, nasjonalt frigjørende betydning. Imperialismen er det høyeste stadiet i utviklinga av kapitalismen, og det blei først nådd i det tjuende hundreåret. Uten danninga av de gamle nasjonalstatene kunne kapitalismen ikke ha styrta føydalismen. Nå finner den at disse er for trange for den. Kapitalismen har utvikla konsentrasjonen til en slik grad at hele industrigreiner har blitt erobra av syndikater, truster og sammenslutninger av kapitalistiske milliardærer. Nesten hele kloden er også blitt delt opp mellom «kapitalherrene», enten i form av kolonier, eller ved at andre land har blitt vikla inn i tusenvis av tråder av finansiell utbytting. Frihandel og fri konkurranse har blitt erstatta av streving etter monopol, etter å erobre

områder for kapitalinvestering, etter å eksportere råvarer fra dem, og så videre. Fra å ha vært en som frigjør nasjoner, som kapitalismen var i kampen mot føydalismen, har den imperialistiske kapitalismen blitt den største undertrykker av nasjoner. Tidligere progressiv, har kapitalismen nå blitt reaksjonær. Den har utvikla produktivkreftene til et slikt nivå at menneskeheten er stilt overfor alternativet enten å gå over til sosialismen eller måtte gjennomgå år og til og med tiår med væpna kamp mellom «stormaktene» for å bevare kapitalismen på kunstig vis ved hjelp av kolonier, monopoler, privilegier og nasjonal undertrykking av alle slag.

Krig mellom de største slaveeierne for å bevare og befeste slaveriet

For å forklare hva imperialismen betyr, vil vi gjengi nøyaktige tall som viser oppdelinga av verden mellom de såkalte «store» (dvs. vellykka iorstilt plyndring) maktene

Oppdeling av verden mellom de «store» slaveeiermaktene

	KOLONIER				STORBYER		TOTALT	
	1876		1914		1914			
	kvadratkilometer		kvadratkilometer		kvadratkilometer		kvadratkilometer	
	innbyggere millioner		innbyggere millioner		innbyggere millioner		innbyggere millioner	
Stormaktene								
England	22,5	251,9	33,5	393,5	0,3	46,5	33,8	440,0
Russland	17,0	15,9	17,4	33,2	5,4	136,2	22,8	169,4
Frankrike	0,96	, 0	10,6	55,5	0,5	39,6	11,1	95,1
Tyskland	—	—	2,9	12,3	0,5	64,9	3,4	77,2
Japan	—	—	0,3	19,2	0,4	53,0	0,7	72,2
Amerikas foren-								
te stater	—	—	0,3	9,7	9,4	97,0	9,7	106,7
De seks «stormaktene»								
tilsammen	40,4	273,8	65,0	523,4	16,5	437,2	81,5	960,6
Kolonier som								
ikke hører til								
stormaktene								
(men til Belgia,								
Holland og an-								
dre stater)			9,9	45,3			9,9	45,3
Tre «halvkoloniale» land (Tyrkia, Kina og Persia)							14,5	361,2
					T i l sammen-		105,9	1367,1
Andre stater							28,0	289,9
Hele jordkloden (utenom polområdene)							133,9	1657,0

Av dette kan en se hvordan de fleste av de nasjonene som kjempet i spissen for andre for frihet i 1789—1871 blitt undertrykkere og slavebindere av flertallet av befolkninger og nasjoner på kloden. De har blitt dette på grunnlag av høyt utvikla og «overmoden» kapitalisme. Fra 1876 til 1914 reiv de seks «stormaktene» til seg 25 millioner kvadratkilometer, dvs. et område som er to og en halv gang så stort som Europa! Seks makter slavebinder *over en halv milliard* (523 millioner) innbyggere i koloniene. For hver fjerde innbygger i «stormaktene» er det fem innbyggere i koloniene «deres». Og alle veit at kolonier blir erobra med ild og sverd, at befolkninga i koloniene blir brutalt behandla, at de blir utbytta på tusen måter (ved å eksportere kapital, konsesjoner osv., ved å snyte når en selger dem varer, ved underkasting under autoritetene fra den «herskende» nasjonen, og så videre og så videre). Det engelsk-franske borgerskapet bedrar folket når de sier at de fører krig for friheten til nasjonene og for Belgia. I virkeligheten fører de krig i den hensikt å beholde de koloniene som de over all måte har grafset til seg. De tyske imperialistene ville frigi Belgia osv. med det samme, om de engelske og de franske ville være «rimelige» og gå med på å dele koloniene sine med dem. Det spesielle i situasjonen ligger i at i denne krigen blir skjebnen til koloniene bestemt av en krig på kontinentet. Fra standpunktet til den borgerlige rettferden og den nasjonale friheten (eller retten for nasjonene til å eksistere), ville Tyskland ha fullstendig rett overfor England og Frankrike. For det er riktig at Tyskland har blitt «snytt for» kolonier. Fiendene det har undertrykker et umåtelig mye større antall nasjoner enn Tyskland gjør. Og de slaverne som blir undertrykt av Østerrike, som er alliert med Tyskland, nyter utvilsomt mye større frihet enn de i det tsaristiske Russland, som er et virkelig «fengsel for nasjonene». Men Tyskland kjemper ikke for å frigjøre, men for å undertrykke nasjoner. Det er ikke en sak for sosialister å hjelpe den yngre og sterkere røveren (Tyskland) med å røve de eldre og overforspiste røverne. Sosialister må nytte kampen mellom røverne til å styrte dem alle sammen. For å kunne gjøre dette, må sosialistene først av alt fortelle folket sannheten, nemlig at denne krigen i tredobbelt forstand er en krig mellom slaveeiere for å befeste slaveriet. For det første er det en krig for å befeste slavebindinga av koloniene ved hjelp av en mer «rettvis» fordeling og følgelig mer «samordna» utbytting av dem. For det andre er det en krig for å befeste undertrykkinga av andre nasjoner innafor «stormaktene», for *både* Østerrike og Russland (Russland mer og mye verre enn Østerrike) opprettholder bare herredømmet sitt med slik undertrykking, og forsterker den ved hjelp av krig. For det tredje er det en krig for å befeste og forlenge lønsslaveriet, for arbeiderklassen blir splitta opp og undertrykt, mens kapitalistene tjener, gjør formuer på krigen. Samtidig skjerper de de nasjonale fordømmene og forsterker reaksjonen, som har reist hodet sitt i alle land, sjøl i de frieste og mest republikanske.

«Krig er framhaldet av politikken med andre» (dvs. voldelige) «middel»⁵

Denne berømte kortfatta læresetningen blei uttalt av en av de djupeste skribentene om krigsproblemene, Clausewitz. Marxister har alltid med rette sett på denne tesen som det teoretiske grunnlaget for synspunkter som har

med betydninga av enhver gitt krig å gjøre. Det var nøyaktig ut fra dette synspunktet Marx og Engels alltid betrakta forskjellige krig.

Bruk dette synet på den nåværende krigen. Dere vil se at i tiår, i nesten et halvt hundreår, har regjeringene og de herskende klassene i England, og Frankrike, og Tyskland, og Italia, og Østerrike, og Russland, fulgt en politikk med utplyndring av koloniene, med undertrykking av andre nasjoner, med undertrykking av arbeiderrørsla. Det er denne, og bare denne politikken som blir fortsatt i den nåværende krigen. Særlig er politikken til både Østerrike og Russland i fredstid såvel som i krigstid en politikk med slavebinding og ikke frigjøring av nasjoner. I Kina, Persia, India og andre avhengige land har vi derimot i de siste tiåra sett en politikk som går ut på å reise titalls og hundretalls millioner mennesker til nasjonalt liv, å frigjøre dem fra undertrykkinga til de reaksjonære «stormaktene». En krig på et slikt historisk grunnlag kan sjøl i dag være en borgerlig-progressiv, nasjonal frigjøringskrig.

Det er nok å kaste et blick på den nåværende krigen fra det synspunktet at den er et framhald av politikken til «stormaktene» og til hovedklassene i dem, for å se med en gang hvor skrikende antihistorisk, falsk og hyklersk det synet er at ideen om «forsvar av fedrelandet» kan bli rettferdiggjort i den nåværende krigen.

Eksemplet Belgia

Yndlingspaskuddet til den sosialsjåvinistiske tremanns- (nå firemanns-) ententen (Plekhanov & Co i Russland), er eksemplet Belgia. Men dette eksemplet taler mot dem. De tyske imperialistene krenket skamløst nøytraliteten til Belgia. Det er det samme krigerske stater har gjort alltid og over alt, om nødvendig tramper de på *alle* avtaler og forpliktelser. La oss anta at alle stater som var interessert i at internasjonale avtaler skal bli overholdt, erklærte krig mot Tyskland med krav om at Belgia blir frigjort og får erstatning. I så fall ville sympatien til sosialistene sjølsagt være hos fiendene til Tyskland. Men hele poenget er at «trippel- (og kvadrupel-) ententen» *ikke* fører krig om Belgia: Dette er svært vel kjent, og bare hyklere legger skjul på dette. England grafser etter koloniene til Tyskland og etter Tyrkia. Russland grafser etter Galitsja og Tyrkia, Frankrike vil ha Alsace-Lorraine og til og med den venstre Rhinbredden: Det er sluttet en avtale med Italia om fordelinga av byttet (Albania, Lilleasia): Det pågår forhandlinger med Bulgaria og Romania, også om fordelinga av byttet. I den nåværende krigen som blir ført av de nåværende regjeringene er det *umulig* å hjelpe Belgia *uten* å hjelpe til med å kvele Østerrike eller Tyrkia, osv! Hvordan kommer «forsvaret av fedrelandet» inn her? Nøyaktig i dette ligger de særegne trekka ved imperialistisk krig, krig mellom reaksjonært-borgerlige, historisk foreldete regjeringer, som blir ført med det formål å undertrykke andre nasjoner. Enhver som rettferdiggjør deltaking i den nåværende krigen, forlenger den imperialistiske under-

trykkinga av nasjoner. Enhver som går inn for å utnytte de nåværende vanskene som regjeringene har for å kjempe for den sosiale revolusjonen, går i bresjen for den virkelige friheten til virkelig alle nasjoner. Dette er bare mulig under sosialismen.

Hva kjemper Russland for?

I Russland har den kapitalistiske imperialismen i dens seineste stadium avslørt seg i den politikken tsarismen fører overfor Persia, Mandsjuria og Mongolia. Men i hovedsak dominerer militær og føydal imperialisme i Russland. Ikke i noe land i verden er flertallet av befolkninga så hardt undertrykt som det er i Russland. Storrussere utgjør bare 43 prosent av befolkninga, dvs. mindre enn halvparten. Alle andre blir nekta rettighetene sine, som om de var utlendinger. Av de 170 millioner innbyggerne i Russland, blir *omtrent 100 millioner* undertrykt og nekta rettigheter. Tsarismen fører krig for å erobre Galitsja og for endelig å knuse friheten for ukrainerne, for å erobre Armenia, Konstantinopel osv. Tsarismen ser på krigen som et middel til å avlede oppmerksomheten fra den voksende uroa innafor landet og til å undertrykke den voksende revolusjonære rørsle. For øyeblikket er det for hver andre storrusser i Russland fra to til tre rettsløse «utlendinger»: tsarismen strever ved hjelp av krigen etter å øke antallet nasjoner som blir undertrykt av Russland, etter å fortsette denne undertrykkinga og dermed undergrave den kampen for frihet som storrusserne sjøl fører. Det at det er mulig å undertrykke og røve andre nasjoner vil bare føre til at den økonomiske stagnasjonen fortsetter, fordi inntektskilden ofte ikke er utviklinga av produktivkreftene, men den halvføydale utbyttinga av «utlendinger». Slik er krigen for Russlands vedkommende særmerka for sin djupt reaksjonære og anti-frigjørende karakter.

Hva er sosialsjåvinisme?

Sosialsjåvinisme er å gjøre seg til talsmann for ideen om «forsvar av fedrelandet» i den nåværende krigen. Videre leder denne ideen logisk til å gi opp klassekampen under krigen, til å stemme for krigskreditter, osv. I virkeligheten følger sosialsjåvinistene en anti-proletarisk, borgerlig politikk. For i virkeligheten går de ikke i bresjen for «forsvar av fedrelandet» i betydninga å kjempe mot fremmed undertrykking, men for «retten» til en eller annen av «stormaktene» til å plyndre kolonier og undertrykte nasjoner. Sosialsjåvinistene gjentar det borgerlige folkebedraget at krigen blir ført for å verne friheten og eksistensen av nasjoner, og dermed går de over til borgerskapet si side mot proletariatet. I kategorien sosialsjåvinister er de som rettferdiggjør og skjønnmalar regjeringene og borgerskapet til *en* av de krigførende gruppene av makter, så vel som de som, lik Kausky, hevder at sosialister i *alle* de krigførende makter har samme rett til å «forsvare fedrelandet». Sosialsjåvinismen, som i virkeligheten er forsvar for privilegiene, fordelene, røveriet og volden til ens «eget» (eller ethvert) borgerskap, er det ytterste forræderi

mot alle sosialistiske overbevisninger og mot beslutningene til den internasjonale sosialistkongressen i Basel.

Baselmanifestet⁶

Manifestet om krig som blei vedtatt enstemmig i Basel i 1912, hadde i sikte akkurat den krigen mellom England og Tyskland og deres nåværende allierte som brøt ut i 1914. Manifestet erklærer åpent at ikke noe påskudd om at den føres for folkene sine interesser kan rettferdiggjøre en slik krig, som blir ført «på grunn av profitten til kapitalistene» og «dynastiene sine ambisjoner» på grunnlag av den imperialistiske, rovgriske politikken til stormaktene. Manifestet erklærer åpent at krig er farlig «for regjeringene» (alle uten unntak), merker seg frykten deres for «en proletarisk revolusjon», og peker svært bestemt på eksemplet med Kommunen i 1871, og med oktober-desember 1905, *dvs. på eksemplene med revolusjon og borgerkrig*. Slik slår Baselmanifestet fast, nettopp for den nåværende krigen, taktikken med revolusjonær kamp i internasjonal målestokk av arbeiderne mot regjeringene deres, taktikken med proletarisk revolusjon. Baselmanifestet gjentar erklæringa i Stuttgartresolusjonen, om at i tilfelle det bryter ut krig, må sosialistene utnytte fordelene av den «økonomiske og politiske krisa» det vil forårsake, for å «påskynde styrtinga av kapitalismen». Dvs. at de må utnytte den vanskelige situasjonen regjeringene er i og massenes raseri på grunn av krigen, for den sosialistiske revolusjonen.

Politikken til sosialsjåvinistene, som går ut på å rettferdiggjøre krigen fra et standpunkt om borgerlig frigjøring, sanksjonere «forsvar av fedrelandet», stemme for kreditter, gå inn i regjeringer og så videre og så videre, er regelrett forræderi mot sosialismen. Dette kan bare bli forklart, som vi skal se lenger ned, med at opportunisten og den nasjonalliberale arbeiderpolitikken har seira i flertallet av de europeiske partiene.

Falske henvisninger til Marx og Engels

De russiske sosialsjåvinistene (leda av Plekhanov) viser til Marx sin taktikk i krigen i 1870. De tyske sosialsjåvinistene (av typen Lensch, David og Co) viser til den erklæringa Engels gjorde i 1891 om at i tilfelle krig mot Russland og Frankrike tilsammen, ville det være en plikt for de tyske sosialistene å forsvare fedrelandet sitt. Endelig viser sosialsjåvinistene av Kautsky-typen, som ønsker å forsone og legitimere den internasjonale sjåvinismen, til den kjensgjerningen at mens Marx og Engels fordømte krig, tok de ikke desto mindre stadig, fra 1854—1855 til 1870—71 og 1876—1877, stilling for en eller annen av de krigførende statene, når krigen først hadde brutt ut.

Alle disse henvisningene er himmelropende forfalskninger av Marx og Engels sitt syn i interessene til borgerskapet og opportunistene. Det er akkurat på den samme måten som skriftene til anarkistene Guillaume & Co forvrenger synspunktene til Marx og Engels for å rettferdiggjøre anarkismen.

Krigen fra 1870-71 var en historisk progressiv krig fra Tyskland sin side inntil Napoleon III var slått. Den sistnevnte hadde nemlig sammen med tsaren undertrykt Tyskland i mange år, og holdt det i en tilstand av føydal oppsplitting. Men så snart krigen utvikla seg til plyndringa av Frankrike (annekteringa av Alsace og Lorraine), fordømte Marx og Engels tyskerne ettertrykkelig. Og sjøl ved starten av den krigen ga Marx og Engels sin tilslutning til Bebel og Liebknecht som hadde nektet å stemme for kreditter, og rådde sosialdemokratene til ikke å blande seg med borgerskapet, men holde fram de uavhengige klasseinteressene til proletariatet. Å anvende vurderinga av denne borgerlig-progressive og nasjonale frigjøringskrigen på den nåværende imperialistiske krigen, er det samme som å gjøre narr av sannheten. Det samme gjelder med enda større styrke om krigen fra 1854-55, og om alle krigene i det nittende hundreåret, da det *ikke* fantes *noen* moderne imperialism, *ikke noen* objektive vilkår som var modne for sosialismen, og *ikke noe* sosialistisk masseparti i *noen* av de krigførende landa. Dvs. at ikke noen av de vilkåra som Baselmanifestet sluttet seg til taktikken med «proletarrevolusjon» fra i *samband* med en krig mellom stormaktene fantes.

Enhver som i dag viser til den holdninga Marx tok til krigene i epoken med det *progressive* borgerskapet og glømmer erklæringa til Marx om at «arbeiderne har ikke noe fedreland», en erklæring som gjelder *nøyaktig* for epoken med det reaksjonære, forelda borgerskapet, for epoken for den sosialistiske revolusjonen, forvrenger Marx skamløst og erstatter det proletære synspunktet med det borgerlige.

Sammenbruddet til Den andre internasjonale

Sosialistene i hele verden erklærte høytidelig i Basel i 1912 at de så på den kommende krigen i Europa som en «kriminell» og ytterst reaksjonær sak, fra *alle* regjeringene sin side. De så den som noe som måtte framskynde styrtinga av kapitalismen ved uungåelig å framkalle en revolusjon mot den. Krigen kom, krisa kom. I stedet for revolusjonær taktikk, førte flertallet av de sosialdemokratiske partiene en reaksjonær taktikk, gikk over til sida til sine respektive regjeringer og borgerskap. Dette forræderiet mot sosialismen betyr sammenbruddet for Den andre (1889-1914) internasjonale. Vi må forstå hva som førte til dette sammenbruddet, hva som skapte sosialsjåvinismen, hva som ga den styrke.

Sosialsjåvinisme er fullbyrda opportunisme

Under hele epoken til Den andre internasjonale, raste det en kamp over alt i de sosialdemokratiske partiene mellom de revolusjonære og de opportunistiske fløyene. I ei rekke land har det funnet sted ei splitting langs denne linja (England, Italia, Holland, Belgia). Ikke en eneste marxist nærer noen tvil om at opportunismen gir uttrykk for borgerlig politikk innafor arbeiderørsla, gir uttrykk for interessene til småborgerskapet og alliansen mellom ei lita

gruppe av borgerliggjorte arbeidere og «deres» borgerskap mot interessene til de proletariske massene, de undertrykte massene.

De objektive forholda på slutten av det nittende hundreåret styrka opportunismen i enestående grad, forvandla utnyttinga av den borgerlige legaliteten til underkasting for den, skapte et lite lag av byråkrater og aristokrater innafor arbeiderklassen og trakk tallrike småborgerlige «medreisende» inn i rekkene til de sosialdemokratiske partiene.

Krigen påskynda denne utviklinga og forvandla opportunismen til sosialsjåvinisme, omdanna den hemmelige alliansen mellom opportunistene og borgerskapet til en åpen allianse. Samtidig har de militære myndighetene over alt innført militære unntakstilstander og har satt munnkorg på massene av arbeidere. De gamle lederne deres har gått over til borgerskapet nesten alle sammen.

Opportunismen og sosialsjåvinismen har det samme økonomiske grunnlaget: interessene til et lite lag av privilegerte arbeidere og til småborgerskapet, som forsvare den privilegerte stillinga si, «retten» sin til smuler av profitene som «deres» nasjonale borgerskap oppnår ved å røve andre nasjoner, fra fordelene ved stillinga si som den herskende nasjon, osv.

Opportunismen og sosialsjåvinismen har det samme ideologisk-politiske innholdet: klassesamarbeid i stedet for klassekamp, fornektning av revolusjonære metoder for kamp, hjelp til sin «egen» regjering i den vanskelige stillinga den er i, i stedet for å dra fordel for revolusjonen av disse vanskene. Hvis vi tar alle de europeiske landa som et hele, hvis vi ikke bryr oss om individer (sjøl de mest autoritative), vil vi finne at det er den opportunistiske *retninga* som har blitt det viktigste bolverket for sosialsjåvinismen. På den andre sida kan en nesten over alt høre mer eller mindre konsekvente protester mot den fra leiren til de revolusjonære. Og om vi for eksempel tar for oss grupperinga av retninger på den internasjonale sosialistkongressen i Stuttgart i 1907⁷ vil vi finne at den internasjonale marxismen var mot imperialismen, mens den internasjonale opportunismen var for den allerede på det tidspunktet.

Enhet med opportunistene betyr allianse mellom arbeiderne og det nasjonale borgerskapet «deres» og å splitte den Internasjonale revolusjonære arbeiderklassen.

I den epoken som har vært før krigen, blei opportunismen, sjøl om den blei sett på som en «avvikende», «ekstremistisk» del av det sosialdemokratiske partiet, ikke desto mindre sett på som en legitim del. Krigen har vist at det ikke kan bli slik i framtida. Opportunismen har «modna», den spiller nå fullt ut sin rolle som borgerskapets utsending i arbeiderrørsla. Enhet med opportunistene har blitt reint hykleri, det ser vi et eksempel på i det tyske sosialdemokratiske partiet. Ved alle viktige høve (for eksempel avstemninga 4.august)⁸, kommer opportunistene fram med et ultimatum, som de gjennomfører ved hjelp av sine tallrike samband med borgerskapet, ved hjelp av flertallet sitt i fag-

foreningsstyrene, osv. *Enhet* med opportunistene betyr i dag i *virkeligheten* å underkaste arbeiderklassen under «sitt» nasjonale borgerskap, allianse med det med det formål å undertrykke andre nasjoner og å kjempe for stormaktsprivilegier, det betyr å *splitte* det revolusjonære proletariatet i alle land.

Sjøl om kampen kan bli hard i enkelte høve mot opportunistene som dominerer i mange organisasjoner, sjøl om prosessen med å renske arbeiderpartiene for opportunister kan bli særmerkt i enkelte land, er denne prosessen uunngåelig og fruktbar. Den reformistiske sosialismen er døende; den gjenfødte sosialismen «vil være revolusjonær, kompromissløs og opprørsk,» for å bruke det treffende uttrykket til den franske sosialisten Paul Golay.

«Kautskyismen»

Kautsky, den største autoriteten i Den andre internasjonale, gir oss et typisk og åpenlyst eksempel på hvordan anerkjenninga av marxismen i ord i virkeligheten har ført til at den har blitt forvandla til «Struveisme»⁹ eller «Brentanoisme»¹⁰. Dette ser vi også av eksempelet Plekhanov. Ved hjelp av åpenlyst sofisteri røver de marxismens revolusjonære levende ånd fra den. De godtar *alt* i marxismen *unntatt* de revolusjonære metodene for kamp, forkynninga av og forberedinga til slike metoder, og treninga av massene i akkurat denne retninga. På prinsipplos vis «forsoner» Kautsky den grunnleggende ideen i sosialsjåvinismen, godkjenninga av forsvaret av fedrelandet i den nåværende krigen, med ei diplomatisk, falsk innrømming til venstre i form av å avstå fra å stemme for kreditter, erklæring i ord om at han hører til opposisjonen, osv. Kautsky, som i 1909 skreiv ei hel bok om den kommende epoken med revolusjoner og om sammenhengen mellom krig og revolusjoner, Kautsky, som i 1912 skreiv under på Baselmanifestet om å dra revolusjonær fordel av den kommende krigen, rettferdiggjør og skjønsmaler nå sosialsjåvinismen på alle måter. Han går også sammen med borgerskapet om å gjøre narr av alle tanker på revolusjon og alle skritt mot direkte revolusjonær kamp som Plekanov gjorde det.

Arbeiderklassen kan ikke spille sin verdensrevolusjonære rolle hvis den ikke fører en skånselløs kamp mot dette renegatvesenet, denne ryggesløsheten, denne underkastinga for opportunismen og denne vulgariseringa av marxismens teorier som ikke har sin like. Kautskyismen er ikke noen tilfeldighet, men et sosialt produkt av motsigelsene innafor Den andre internasjonale. Den er en kombinasjon av lojalitet mot marxismen i ord og underkastning for opportunismen i handling.

Denne grunnleggende falskheten i «Kautskyismen» manifesterer seg på ulike vis i ulike land. I Holland forsvarer Roland-Holst enhet med partiet til opportunistene, samtidig som han forkaster ideen om å forsvare fedrelandet. I Russland forkaster også Trotsky denne ideen, samtidig som han også forsvarer enhet med den opportunistiske og sjåvinistiske *Nasja Zarya*-gruppa. I Romania erklærer Rakovsky krig mot opportunismen som ansvarlig for sammenbruddet av Internasjonale, samtidig som han er klar til å anerkjenne det

legitime i ideen om å forsvare fedrelandet. Alt dette er uttrykk for det ondet som de hollandske marxister (Gorter og Pannekoek) har kalt «passiv radikalisme». Det er jamngodt med å erstatte marxismen med eklektisismen i teorien og kryping for, eller avmakt overfor, opportunisten i praksis.

Slagordet til marxistene er slagordet til det revolusjonære sosialdemokratiet.

Krigen har utvilsomt skapt ei ytterst akutt krise og har økt nøden blant massene i utrolig grad. Den reaksjonære karakteren denne krigen har og de skamløse løgnene borgerskapet i *alle* land forteller for å dekke til de rovgriske siktemåla sine med «nasjonal» ideologi, skaper uunngåelig revolusjonære stemninger hos massene på grunnlag av en objektiv revolusjonær situasjon. Det er vår plikt å hjelpe massene med å bli seg disse stemningene bevisste, å fordjupe og formulere dem. Denne oppgava blir bare korrekt uttrykt av slagordet: Vend den imperialistiske krigen til borgerkrig. Og *alle* klassekamper under krigen som blir konsekvent ført, all alvorlig gjennomført «masseaksjonstaktikk», fører uunngåelig til dette. Det er umulig å forutsi om ei mektig revolusjonær rørsle vil flamme opp under den første eller andre krigen til stormaktene, om det blir under krigen eller etterpå. I alle fall er det vår simple plikt å arbeide systematisk og uten avvik i akkurat denne retninga.

Baselmanifestet viser direkte til det eksemplet Pariserkommunen ga, dvs. å omdanne krigen mellom regjeringene til borgerkrig. For et halvt hundreår sida var proletariatet for svakt. De objektive vilkåra for sosialismen hadde ikke modna ennå. Det kunne ikke bli noen samordning og noe samarbeid mellom de revolusjonære rørsleane i alle de krigsførende landa. Den «nasjonale ideologien» (tradisjonene fra 1792), som en del av Paris-arbeiderne var gjenomsyra av, var den småborgerlige svakheten deres som Marx bemerka den gangen, og var ei av årsakene til at Kommunen falt. Et halvt hundreår etterpå, er de forholda som svekka revolusjonen den gangen borte, og det er utilgivelig for en sosialist i våre dager å trekke seg tilbake for å gi avkall på virksomhet nettopp i ånden til kommunardene fra Paris.

Det eksemplet forbrødringa i skyttergravene viser

De borgerlige avisene til alle de krigførende landa har rapportert tilfelle av forbrødring mellom soldatene til de krigførende nasjonene, sjøl i skyttergravene. Og de militære autoritetene (de tyske, engelske) sin utsteding av svært strenge ordre mot slik forbrødring viste at regjeringene og borgerskapet ser på den som svært viktig.

Nå er opportunisten enehersker i ledelsen til de sosialdemokratiske partiene i Vest-Europa, og sosialsjävinismen blir støtta av hele den sosialdemokratiske pressa og av alle autoritetene i Den andre internasjonale. Den kjensgjerninga at slike tilfeller av forbrødring allikevel har vært mulige, viser oss hvor mulig det ville være å forkorte den nåværende forbryterske, reaksjonære slaveeierkrigen og å organisere ei revolusjonær internasjonal rørsle, hvis systematisk arbeid blei utført i denne retninga, om så bare av venstrefløyssocialistene i alle de krigførende landa.

Betydninga av en undergrunnsorganisasjon

De mest framstående anarkistene over hele verden har, ikke mindre enn opportunistene, nedverdiga seg med sosialsjåvinismen (i ånden til Plekhanov og Kautsky) i denne krigen. Ett av de nyttige resultatene av denne krigen vil uten tvil være at den vil ta livet av både anarkismen og opportunisten.

De sosialdemokratiske partiene må bryte med underkastninga for legalismen, sjøl om de ikke under noen omstendigheter eller vilkår må avstå fra å utnytte alle legale muligheter, hvor små de enn er, for det formålet å organisere massene og forkynne sosialismen. «Dere skyter først, herrer borgerskap,»¹¹ skreiv Engels og sikta nettopp til borgerkrigen og nødvendigheten av at vi bryter legaliteten *etter* at borgerskapet har brutt den. Krisa var vist at borgerskapet bryter den i alle land, sjøl i de frieste, og at det er umulig å lede massene til revolusjon uten at det blir bygd en undergrunnsorganisasjon med det formål å gå inn for, diskutere, vurdere og forberede revolusjonære metoder for kamp. I Tyskland blir for eksempel alle *ærlige* ting sosialistene gjør, gjort trass i den foraktelige opportunisten og hyklerske «kautskyismen», og de blir gjort hemmelig. I England blir folk sendt på straffearbeid for å trykke appeller mot å gå inn i hæren. Det er forræderi mot sosialismen å se på det å forkaste undergrunnsmetoder for propaganda, og det å gjøre disse til latter i den legale pressa, som forenlig med medlemsskap i det sosialdemokratiske partiet.

Om nederlaget for «ens egen» regjering i den imperialistiske krigen.

Både de som går inn for seier for sin regjering i den nåværende krigen og de som går inn for slagordet «verken seier eller nederlag», tar standpunktet til sosialsjåvinismen. En revolusjonær klasse kan ikke annet enn ønske nederlag for sin regjering i en reaksjonær krig, kan ikke unngå å se at de militære tilbakeslaga den får gjør det lettere å styrte den. Bare en borger som trur at en krig som er starta av regjeringene nødvendigvis må ende som en krig mellom regjeringer og ønsker at den skal ende slik, kan se på den ideen som «latterlig» og «meningsløs» at sosialistene i *alle* de krigførende landa skulle ønske nederlag for *alle* «sine» regjeringer og gi uttrykk for dette ønsket. Tvert imot er det akkurat ei erklæring av dette slaget som ville samsvare med de tankene enhver klassebevisst arbeider nærer, og som ville være i tråd med våre handlinger i retning av å vende den imperialistiske krigen om til borgerkrig.

Den alvorlige anti-krigsagitasjonen som blir gjennomført av en del av de engelske, tyske og russiske sosialistene har utvilsomt «svekket den militære styrken» til de respektive regjeringene, men slik agitasjon tjener sosialistene til ære. Sosialistene må forklare for massene at de ikke har noen annen vei til redning enn den revolusjonære styrtinga av «sine» regjeringer, og at de må dra fordel av vanskene til disse regjeringene i den nåværende krigen, nettopp i denne hensikt.

Pasifisme og slagordet om fred

De kjenslene massene har for freden uttrykker ofte en spirende protest, et økende raseri og en begynnende bevissthet om den reaksjonære karakteren av krigen. Det er plikten til alle sosialdemokrater å utnytte disse kjenslene. De kommer til å ta ytterst glødende del i alle rørsler og alle demonstrasjoner på dette grunnlaget. Men de vil ikke lure folket ved å gi etter for ideen om at en fred uten anneksjoner, uten undertrykking av nasjoner, uten plyndring, og uten kimene til nye kriger mellom de nåværende regjeringene og herskende klassene er mulig, hvis det ikke finnes ei revolusjonær rørsle. Et slikt folkebedrag ville bare spille rett i hendene på det hemmelige diplomatiet til de krigførende regjeringene og lette de kontra-revolusjonære planene deres. Alle som ønsker en varig og demokratisk fred må være for borgerkrig mot regjeringene og borgerskapet.

Sjølråderetten til nasjonene

Det mest utbredte folkebedraget borgerskapet utøver i den nåværende krigen er at de skjuler sine rovgriske hensikter med ideologi om «nasjonal frigjøring». Engelskmennene lover å frigjøre Belgia, Tyskland, Polen, osv. I virkeligheten er dette som vi har sett en krig som blir ført av dem som undertrykker et flertall av nasjonene i verden, i den hensikt å forsterke og utvide slik undertrykking.

Sosialister kan ikke nå sitt store mål uten å kjempe mot all undertrykking av nasjoner. Derfor må de helt avgjort kreve at de sosialdemokratiske partiene i *undertrykkerlanda* (spesielt i de såkalte «stormaktene») må anerkjenne og kjempe for sjølråderetten til de *undertrykte* nasjonene, nettopp i den politiske betydninga av uttrykket, dvs. retten til politisk løsriving. Den sosialisten i en herskende eller kolonieieende nasjon som unnlater å kjempe for denne retten, er en sjåvinist.

Kampen for denne retten oppmuntrer langt fra til å danne små stater, men fører tvert imot til ei friere, mer fryktløs og derfor videre og mer utbredt danning av svært store stater og sammenslutninger av stater. Dette er til større fordel for massene og samstemmer mere fullt ut med den økonomiske utviklinga.

Sosialistene i *undertrykte* nasjoner må på si side, kjempe urokkelig for den fullstendige enheten (inkludert den organisatoriske) mellom *arbeiderne* i de undertrykte og de undertrykkende nasjonalitetene. Tanken om den juridiske utskillinga av en nasjon fra en annen (såkalt «kulturnasjonal autonomi» som Bauer og Renner går inn for) er reaksjonær.

Imperialismen er den epoken da en handfull «store» makter i stadig økende grad undertrykker nasjonene i verden. Derfor er det umulig å kjempe for den internasjonale sosialistiske revolusjonen mot imperialismen uten å anerkjenne sjølråderetten til nasjonene. «Ikke noen nasjon kan være fri om den undertrykker andre nasjoner» (Marx og Engels). Et proletariat som godtar den

minste vold fra «sin» nasjon mot andre nasjoner kan ikke være et sosialistisk proletariat.

KAPITTEL II

KLASSER OG PARTI I RUSSLAND

Borgerskapet og krigen

På én måte har den russiske regjeringa ikke hengt etter sine europeiske kolleger. Akkurat som dem har den lyktes i å bedra folket «sitt» i stor målestokk. Ei svær, uhyrlig maskin av falskhet og list blei satt i gang også i Russland. Det blei gjort i den hensikt å smitte massene med sjåvinisme, å skape det inntrykket at den tsaristiske regjeringa kjemper en «rettferdig» krig, at den uegenytting forsvarer sine «slaviske brødre», osv.

Godseierklassen og det øvre laget av handels- og industriborgerskapet støtter iherdig den krigerske politikken til den tsaristiske regjeringa. De venter seg med rette enorme materielle vinninger og privilegier for seg, av delinga av den tyrkiske og østerrikske arven. Ei hel rekke av sammenkomstene deres har allerede en forsmak på de profittene som ville strøme inn i lommene på dem om den tsaristiske hæren vant. Dessuten er de reaksjonære svært så godt klar over at om noe kan utsette fallet for Romanov-monarkiet og forsinke den nye revolusjonen i Russland, kan det bare være en krig med utlandet som ender med seier for tsaren.

Breie lag av «mellomborgerskapet» i byene, av den borgerlige intelligentsiaen, de «frie» yrker osv., blei også smitta av sjåvinismen — i alle fall i starten på krigen. Kadettene — partiet til det liberale borgerskapet i Russland — støtta den tsaristiske regjeringa helt og uten forbehold. På området for utenrikspolitikken har Kadettene lenge vært et regjeringsparti. Panslavismen — som det tsaristiske diplomatiet har hatt hjelp av mer enn en gang for å utføre de store politiske svindlene sine — har blitt Kadettenes offisielle ideologi. Den russiske liberalismen har degenerert til *nasjonal* liberalisme. Den konkurrerer i «patriotisme» med de Svarte Hundreder. Den stemmer alltid villig for militarismen, for å styrke marinen, osv. I leiren til den russiske liberalismen kan en se omtrent det samme som en kunne se i 70-åra i Tyskland, da den «fritenkerske» liberalismen forfalt og det oppsto et nasjonalliberalt parti av den. Det liberale borgerskapet i Russland har ugjenkallelig slått inn på den kontra-revolusjonære veien. RSDAP sitt syn på dette spørsmålet har fullt ut blitt bekrefta. Livet har knust det synet som opportunistene våre hadde, at den russiske liberalismen framleis er ei hovedkraft i revolusjonen i Russland.

Blant bøndene lyktes også den herskende klikken, med hjelp av borgerpressa, presteskapet osv., i å vekke sjåvinistiske kjensler. Men etter hvert som

soldatene kommer tilbake fra slaktermarka vil utvilsomt kjenslene i land-distrikta vende seg mot det tsaristiske monarkiet. De borgerlig-demokratiske partia som kom i kontakt med bøndene klarte ikke å stå imot den sjåvinistiske bølga. Trudovikpartiet i Statsdumaen nekta å stemme for krigskredittene. Men gjennom munnen til lederen sin, Kerenskij, gjorde det ei «patriotisk» erklæring som spilte overmåte godt i hendene på monarkiet. Hele den legale pressa til «Narodnikene» gikk allment i spora til de liberale. Til og med venstrefløya til det borgerlige demokratiet — det såkalte Sosialist-revolusjonære partiet, som er knytta til Det internasjonale sosialistbyrået — fløyt i den samme strømmen. Hr. Rubanovitsj, representanten for dette partiet i ISB, viser seg å være en åpen sosialsjåvinist. Halvparten av delegatene til dette partiet på London-konferansen til «entente»-sosialistene stemte for en sjåvinistisk resolusjon (mens den andre halvparten avholdt seg fra å stemme). I den illegale pressa til De sosialistrevolusjonære «fra borgerlige kretser», dvs. de borgerlige revolusjonære som ikke er knytta til arbeiderklassen, har gått fullstendig bankerott i denne krigen. Den triste skjebna til Kropotkin, Burtsev og Rubanovitsj er særst betydningsfull.

Arbeiderklassen og krigen

Den eneste klassen i Russland de ikke klarte å smitte med sjåvinisme, er proletariatet. Bare de mest uvitende laga av arbeiderne blei blanda inn i de få utskielene som fant sted i starten på krigen. Den rolla som arbeidere spilte i de anti-tyske oppløpa i Moskva blei kraftig overdrevet. Allment og som helhet viste arbeiderklassen i Russland seg å være immun mot sjåvinismen.

Dette må en forklare med den revolusjonære situasjonen i landet og med de allmenne leveforholda til det russiske proletariatet.

Åra 1912-1914 markerte starten på et nytt, stort revolusjonært oppsving i Russland. Vi blei igjen vitne til ei stor streikerørsle, som verden ikke har sett maken til. Antallet som var med i den revolusjonære massestreika i 1913 var, etter de aller laveste anslaga, halvannen million, og i 1914 steig det over to millioner og nærma seg nivået fra 1905. Ved krigsutbruddet hadde forholda i St. Petersburg allerede utvikla seg til de første barrikadekampene.

Det underjordiske Russiske sosialdemokratiske arbeiderpartiet gjorde til fulle sin plikt mot Internasjonalen. Internasjonalismen si fane vakla ikke i hendene på det. Partiet vårt hadde brutt organisatorisk med de opportunistiske gruppene og elementa for lenge sida. Føttene på det blei ikke tynga av lenkene til opportunismen og av «legale for enhver pris». Denne omstendigheten hjalp det til å gjøre sin revolusjonære plikt — akkurat slik utbrytinga fra det opportunistiske partiet til Bissolati også hjalp de italienske kameratene.

Den allmenne situasjonen i landet vårt er ugunstig for oppblomstring av «sosialistisk» opportunisme blant arbeidermassene. I Russland ser vi ei hel rekke avskygninger av opportunisme og reformisme blant intelligentsiaen, småborgerskapet osv., men den utgjør et ubetydelig mindretall i de politiske

aktive laga av arbeiderne. Det privilegerte laget av arbeidere og kon-
torfunksjonærer i landet vårt er svært svakt. En kan ikke skape noen fetisj av
legaliteten her. Likvidatorene (partiet til opportunistene leda av Axelrod,
Potressov, Sjerevanin, Maslov og andre) fant ingen alvorlig støtte blant ar-
beidermassene før krigen. Valgene til den fjerde statsdumaen førte til at *alle*
de seks anti-likvidatoriske arbeiderutsendingene kom tilbake. Spredninga av
og innsamlinga av midler til den legale arbeiderpressa i Petrograd og Moskva
har ugjendrivelig bevist at fire femdelar av de klassebevisste arbeiderne er mot
opportunisten og likvidasjonismen.

Siden krigen tok til har den tsaristiske regjeringa arrestert og sendt i eksil
tusen på tusen av framskredne arbeidere, medlemmer av vårt underjordiske
RSDAP. Denne omstendigheten, sammen med innføringa av militær unn-
takstilstand i landet, undertrykkinga av avisene våre og så vidare, har holdt
rørsla tilbake. Men trass i alt dette holder partiet vårt fram med sine un-
derjordiske revolusjonære virksomheter. I Petrograd utgir partikomiteen vår
den underjordiske avisa *Proletarsky Golos*²³.

Artikler fra hovedorganet *Sotsial-Demokrat*, som blir utgitt i utlandet, blir
trykt opp igjen i Petrograd og sendt ut til provinsene. Manifestar blir trykt
hemmelig og spredt til og med i brakkene til soldatene. På forskjellige av-
sidesliggende steder utafor byen blir det holdt hemmelige arbeidermøter.
Nylig har det starta store metallarbeiderstreiker i Petrograd. I samband med
disse streikene har Petrogradkomiteen vår sendt ut flere appeller til arbei-
derne.

Den russiske sosialdemokratiske arbeidergruppa i Statsdumaen og krigen

I 1913 skjedde det ei kløyving mellom de sosialdemokratiske utsendingene i
Statsdumaen. På den ene sida var de sju som støtta opportunisten, leda av
Tsjekeidse. De var valgt fra de sju ikke-proletariske guberniaene* hvor ar-
beiderne telte 214.000. På den andre sida var seks utsendinger som *alle* kom
fra arbeiderkuriene og var valgt fra de mest industrialiserte sentra i Russland,
der arbeiderne telte 1.008.000.

Hovedspørsmålet i kløyvinga var: taktikken til den revolusjonære marx-
ismen *eller* taktikken til den opportunistiske reformismen? I praksis ga
uenigheten seg i hovedsak uttrykk på området for arbeid *utafor* parlamen-
tet blant massene. I Russland måtte dette arbeidet utføres hemmelig om de
som utførte det ønsket å fortsette å være på revolusjonær grunn. Tsjekeidse-
gruppa forblei en trofast alliert for likvidatorene som forkasta det un-
derjordiske arbeidet, og forsvarte dem i alle samtaler med arbeiderne, på alle
møtene. Derfor kløyvinga. De seks utsendingene danna RSDA-gruppa. Ar-
beidet i år har ugjendrivelig bevist at dette er den gruppa som det overveldende
flertallet av de russiske arbeiderne støtter.

Da krigen brøyt ut sto uenigheten fram i klart relieff. Tsjekeidse-gruppa
begrensa seg til parlamentarisk handling. Den stemte ikke for kredittene, for
hadde den gjort det ville den ha reist en storm av forbitring mot seg sjøl blant
arbeiderne. (Vi har sett at i Russland stemte ikke en gang de småborgerlige

* Guberniaer = provinser

Trudovikene for kreditter). Men den protesterte ikke mot sosialsjåvinismen heller.

RSDA-gruppa, som uttrykte den politiske linja til partiet vårt, handla på en annen måte. Den brakte en protest mot krigen inn i sjølve djupet av arbeiderklassen. Den utførte antiimperialistisk propaganda blant de breie massene av de russiske proletarene.

Og den fikk ei svært vennlig mottakelse blant arbeiderne — som skremte regjeringa og tvang den til, klart i strid med sine egne lover, å arrestere kameratene våre, utsendingene, og dømme dem til livsvarig landsforvisning i Sibir. I den aller første offisielle kunngjøringa om arresteringa av kameratene våre, skreiv tsarregjeringa:

«Ei helt spesiell holdning i samband med dette blei inntatt av noen medlemmer av de sosialdemokratiske foreningene, som med virksomheten sin tok sikte på å rukke den russiske militærmakta gjennom å agitere mot krigen ved hjelp av underjordiske appeller og muntlig propaganda.»

Som svar på Vandervelde sin velkjente appell om «midlertidig» å stoppe kampen mot tsarismen — etter vitnemål fra fyrst Kudasjev, tsaren sin utsending i Belgia, har det nå blitt kjent at Vandervelde ikke utarbeida denne appellen aleine, men i samarbeid med den ovennevnte utsendingen fra tsaren — svarte *bare* vårt parti, gjennom sentralkomiteen sin, negativt. Det ledende sentret til likvidatorene var enig med Vandervelde og slo offisielt fast i pressa at «i sin virsomhet vil det *ikke motarbeidet krigen.*»

Hovedanklagen til den tsaristiske regjeringa mot våre kamerater, utsendingene, var at de propaganderte dette negative svaret til Vandervelde blant arbeiderne.

Under rettssaka stilte den tsaristiske anklageren, hr. Nenarokomov, opp de tyske og franske sosialistene som eksempler for kameratene våre. «De tyske sosialdemokratene,» sa han, «stemte for krigskredittene og viste seg å være venner av regjeringa. Slik handla de tyske sosialdemokratene, men de bedrøvelige ridderne av det russiske sosialdemokratiet handla ikke på denne måten . . . Sosialistene i Belgia og Frankrike glømt alle som en sine tretter med andre klasser, glømt all partistrid og samla seg uten å nøle rundt flagget.» Men medlemmene av RSDA-gruppa, som lystra instruksene fra sentralkomiteen til partiet, handla ikke på denne måten, sa han . . .

Rettssaka tegna opp et imponerende bilde av den utstrakte underjordiske agitasjonen partiet vårt utførte blant massene av proletariatet. Det er ikke nødvendig å si at tsarretten lang ifra «avslørte» alle de handlingene kameratene våre utførte på dette området. Men sjøl det som blei avslørt viste hvor mye som var blitt gjort innafor det korte tidsrommet av et par måneder.

I rettssaka blei de hemmelige manifestene som våre grupper og komiteer hadde gitt ut mot krigen og for internasjonal taktikk lest. Det strakte seg tråder fra klassebevisste arbeidere over hele Russland til medlemmene av RSDA-gruppa, og denne gjorde alt den makta for å hjelpe arbeiderne til å vurdere krigen fra standpunktet til marxismen.

Kamerat Muranov, utsendingen fra arbeiderne i Kharkov Gubernia, sa under rettssaka:

«Fordi jeg skjønnte at folket ikke sendte meg til Statsdumaen med det formål at jeg skulle slite ut setet på en av dumalenestolene, reiste jeg rundt i landet for å skaffe meg kjennskap til stemninga i arbeiderklassen.» Han innrømma i rettssaka at han tok på seg oppgava å være hemmelig agitator for partiet vårt, at han organiserte en arbeiderkomite ved Verkheisetskij-verkene i Ural og på andre steder. Rettssaka viste at etter at krigen brøt ut reiste medlemmer av RSDA-gruppa gjennom nesten hele Russland i propagandaøyemed, at Muranov, Petrovskij, Badajev og andre arrangerte tallrike arbeidermøter, der det blei vedtatt resolusjoner mot krigen, og så videre.

Tsarregjeringa trua de tiltalte med dødsstraff. På grunn av dette opptrådte ikke alle sammen like tappert som kamerat Muranov under sjølve rettssaka. De prøvde å gjøre det vanskelig for de tsaristiske anklagerne å sikre at de blei dømt. De russiske sosialsjåvinistene utnytter nå dette på nedrig vis for å ta kelegge kjerna i spørsmålet: hva slags parlamentarisme trenger arbeiderklassen?

Parlamentarismen blir anerkjent av Sudekum og Heine, Sembat og Vailant, Bissolati og Mussolini, Tsjkheidse og Plekhanov, og parlamentarismen blir anerkjent av våre kamerater i RSDA-gruppa i Dumaen. Den blir anerkjent av de bulgarske og italienske kameratene som har brutt med sjåvinistene. Det finns forskjellige slags parlamentarisme. Noen gjør bruk av den parlamentariske arenaen for å vinne velvilje hos regjeringene sine, eller i beste fall for å toe hendene sine for alt, slik som Tsjkheidse-gruppa. Andre gjør bruk av parlamentarismen for å fortsette å være revolusjonære til siste slutt, for å gjøre sin plikt som sosialister og internasjonister sjøl under de vanskeligste forhold. Den parlamentariske virksomheten til noen bringer dem opp på ministertaburetter. Den parlamentariske virksomheten til andre bringer dem — i fengsel, i landsforvisning, på straffearbeid. Noen tjener borgerskapet, andre — proletariatet. Noen er sosialimperialister. Andre er revolusjonære marxister.

KAPITTEL III

GJENREISINGA AV INTERNASJONALEN

Hvordan bør Internasjonalen bli gjenreist? Men først noen få ord om hvordan Internasjonalen *ikke bør bli* gjenreist.

Metoden til sosialsjåvinistene og til «sentrum»

Å, sosialsjåvinistene i alle land er store «internasjonalister»! Helt sida krigen starta har de vært tynget av omtanke for Internasjonalen. På den ene sida forsikrer de oss at snakket om *sammenbruddet* til Internasjonalen er «overdrevet». I virkeligheten har det ikke hendt noe spesielt. Hør på Kautsky: Internasjonalen er ganske enkelt et «redskap for tider med fred». Som naturlig er viste det seg at redskapet ikke helt holdt mål i krigstid. På den andre sida har sosialsjåvinistene i alle land funnet en svært enkel og i hovedsak en internasjonal — veg ut av den situasjonen som har oppstått. En enkel veg ut: Det er bare nødvendig å vente til krigen slutter. Men til krigen slutter må sosialistene i hvert land forsvare sitt «fedreland» og støtte «si» regjering. Når krigen slutter gjensidig «amnesti», innrømming av at *alle* hadde rett, at i fredstid lever vi som brødre, men i krigstid maner vi på grunnlag av sanne og slike resolusjoner — de tyske arbeiderne til å utslette sine franske brødre, og omvendt.

Om dette er Kautsky og Plekhanov og Victor Adler og Heine like enige. Victor Adler skriver at «når vi har kommet gjennom denne harde tida, vil vår første plikt være å avstå fra å peke på splinten i hverandres øye.» Kautsky forsikrer at «inntil nå har det ikke blitt hørt noen stemme fra alvorlige sosialister på noen side som vekker frykt» når det gjelder skjebna til Internasjonalen. Plekhanov sier at «det er ubehagelig å gripe henda» (til de tyske sosialdemokratene) «som damper av blodet til dem som er uskyldig drept.» Men han fortsetter straks med å foreslå et «amnesti»: «Her vil det være helt på sin plass,» skriver han, «å underordne *hjertet under tanken*. For den store saka si skyld må Internasjonalen ta i betraktning sjøl anger som kommer for seint». I *Sozialistische Monatshefte* beskriver Heine oppførselen til Vandervelde som «modig og stolt», og stiller ham opp som et eksempel for det tyske venstre.

Kort sagt når krigen slutter er det bare å peke ut en kommisjon som består av Kautsky og Plekhanov, Vandervelde og Adler, og en «enstemmig» resolusjon i det gjensidige amnestiet sin ånd vil bli lagt fram på en to tre. Uenigheten vil bli betryggende dekket over. I stedet for å hjelpe arbeiderne med å forstå hva som har skjedd, vil de lure dem med falsk papir-«enhet». Sammenmeltinga av sosialsjåvinistene og hyklerne i alle land vil bli beskrevet som gjenopprettinga av Internasjonalen.

Vi må ikke skjule den kjensgjerninga for oss sjøl at faren for ei slik «gjenoppretting» er svært stor. Sosialsjåvinistene i alle land er like interessert i den. De er alle sammen like motvillige mot at arbeidermassene sjøl skulle prøve å få grep om spørsmålet: Sosialisme *eller* nasjonalisme? De er alle sammen like interessert i å dekke over syndene til hverandre. Ingen av dem er i stand til å foreslå noe annet enn det som er foreslått av virtuosene i «internasjonalt» hykleri, Kautsky.

Og likevel blir denne faren neppe til virkelighet. I løpet av krigsåret har vi sett flere forsøk på å gjenopprette det internasjonale sambandet. Vi vil ikke snakke om konferansene i London og Wien, der loddrette sjåvinister samla seg for å hjelpe generalstabene og borgerskapet i sine «fedreland». Vi tenker på konferansene i Lugano¹⁴ og København¹⁵, Den internasjonale kvinnekonferansen¹⁶ og Den internasjonale ungdomskonferansen¹⁷. Disse forsamlingene var fylt av de beste ønsker. Men de svikta helt i å se den faren som er nevnt ovafor. De trakk ikke opp ei kamplinje for internasjonister. De pekte ikke ut for proletariatet den faren som truer det fra sosialsjåvinistene sin metode for å «gjenreise» Internasjonalen. I beste fall innskrenka de seg til å gjenta de gamle resolusjonene, uten å vise arbeiderne at uten at det blir ført kamp mot sosialsjåvinistene, er sosialismen si sak uten håp. I beste fall sto de *på stedet marsj*.

Stoda innafor opposisjonen

Det kan ikke være noen som helst tvil om at det som interesserer alle internasjonister mest er stoda innafor den sosialdemokratiske opposisjonen i Tyskland. Det offisielle tyske sosialdemokratiet, som var det sterkeste og det ledende partiet i Den andre internasjonale, slo det tyngste slaget mot den internasjonale arbeiderorganisasjonen. Men samtidig var det i det tyske sosialdemokratiet en fant den sterkeste opposisjonen. Av alle de store europeiske partiene var det i det tyske partiet de kameratene som hadde forblitt trufaste mot sosialismen si fane først heva stemmen til kraftig protest. Det var med glede vi leste tidsskrifta *Lichtstrahlen* og *Die Internationale*. Med enda større glede hørte vi om at manifeste som var trykt i hemmelighet var blitt spredd i Tyskland, som for eksempel det manifestet som har tittelen «Hovedfienden er i hjemlandet». Dette viste at sosialismen si ånd lever blant de tyske arbeiderne, at det framleis er folk i Tyskland som er i stand til å fremme den revolusjonære marxismen.

Kløyvinga i den nåværende sosialistiske rørsle har blitt mest slående avslørt innafor det tyske sosialdemokratiet. Her ser vi svært klart tre retninger: Opportunist-sjåvinistene, som ikke noe sted har sunket til en slik grad av renegatvesen som de har i Tyskland. Kautsky sitt «sentrum», som her har vist at de er ute av stand til å spille noen annen rolle enn rolla som tjenere for opportunistene. Og venstrefløya — som er de eneste sosialdemokratene i Tyskland.

Det som interesserer oss mest av alt er sjølsagt stoda innafor den tyske ven-

strefløya. I den ser vi våre kamerater, håpet til alle internasjonalistiske element.

Hva er stoda innafor den?

Tidsskriftet *Die Internationale* hadde helt rett da det skreiv at den tyske venstrefløya framleis er i en tilstand av gjæring, at viktige omgrupperinger innafor den ennå ligger framfor den, at det er mer beslutsomme og mindre beslutsomme elementer innafor den.

Vi russiske internasjonister krever sjølsagt ikke på noen måte retten til å blande oss inn i de interne sakene til våre kamerater, den tyske venstrefløya. Vi er klar over at de aleine er helt kompetente til å bestemme kampmetodene sine mot opportunistene i samsvar med de forholde tid og sted gir. Vi ser det bare som vår rett og plikt å uttrykke vår mening om stoda på oppriktig vis.

Vi er overbevist om at forfatteren av lederartikkelen i tidsskriftet *Die Internationale* hadde fullstendig rett da han hevda at det kautskyistiske «sentrum» gjør større skade mot marxismen enn den erklærte sosialsjåvinismen. Enhver som nå tåkelegger uenighetene, enhver som nå, forkledd som marxist, forkynner for arbeiderne det som kautskyismen forkynner, dysser arbeiderne i søvn og er mer skadelig enn Sudekum'ene og Heine'ne. De stiller iallefall spørsmålet likefram og tvinger arbeiderne til å prøve å få grep om problemet.

Den kjensgjerninga at Kautsky og Haase i det siste har tillatt seg sjøl å komme med innvendinger mot de «offisielle organa» bør ikke lede noen på villspor. Uenighetene mellom dem og Scheidemann'ene dreier seg ikke om grunnleggende spørsmål. De førstnevnte trur at Hindenburg og Mackensen allerede har seira og at de allerede kan tillate seg den luksus å protestere mot annekteringer. De sistnevnte trur at Hindenburg og Mackensen ikke har seira ennå og at det derfor er nødvendig «å holde ut til slutten».

Kautskyismen fører bare en falsk kamp mot de «offisielle organa», nettopp for at de etter krigen skal bli i stand til å tåkelegge den grunnleggende uenigheten for arbeiderne og å dekke over spørsmålet med den 1001ste oppblåste resolusjonen svøpt i ei svakt «venstristisk» ånd, slike som diplomatene i Den andre internasjonen er slike mestre til å skrive.

Det er helt forståelig at den tyske opposisjonen i sin vanskelige kamp mot de «offisielle organa», også må gjøre bruk av denne prinsippløse opposisjonen til kautskyismen. Men det som må fortsette å være prøvesteinen for enhver internasjonalist er — fiendskap mot ny-kautskyismen. Bare den er en virkelig internasjonalist som kjemper mot kautskyismen, som forstår at *sjøl etter* den falske vendinga lederne av det har tatt, fortsetter «sentrum» å være grunnleggende en *alliert for sjåvinistene og opportunistene*.

Vår holdning til de vaklende elementa i Internasjonen er allment av enorm viktighet. Disse elementa — i hovedsak sosialister av den *pasifistiske* avskygninga — finns både i de nøytrale landa og i noen av de krigførende landa (i England for eksempel Det uavhengige arbeiderpartiet)¹⁸. Disse elementa kan bli våre følgesvenner. Det er nødvendig med tilnærming til dem i opposisjon til sosialsjåvinistene. Men en må huske at de *bare* er følgesvenner, at på hovedspørsmåla, de grunnleggende spørsmåla, med gjenreisinga av In-

ternasjonalen, vil ikke disse elementa gå med oss, men mot oss, de vil gå med Kautsky, Scheidemann, Vandervelde og Sembat. På internasjonale konferanser må vi ikke begrense programmet vårt til det som er akseptabelt for disse elementa. Om vi gjør det, vil vi bli fanger av de vaklende pasifistene. Det var for eksempel dette som hendte på Den internasjonale kvinnekongressen i Bern. Den tyske delegasjonen, som støtta synspunktene til kamerat Clara Zetkin, spilte i virkeligheten rolla til «sentrum» på denne kongressen. Kvinnekongressen sa bare det som var akseptabelt for utsendingene fra det opportunistiske nederlandske partiet leda av Troelstra, og for utsendingene fra Det uavhengige arbeiderpartiet, som — det vil vi ikke glemme — stemte for resolusjonen til Vandervelde på London-kongressen til «entente»-sjåvinistene. Vi uttrykker vår største respekt for UAP for den tapre kampen det har ført mot den engelske regjeringa under krigen. Men vi veit at dette partiet ikke har tilegna seg det marxistiske standpunktet. Vi er allikevel av den oppfatninga at hovedoppgava for den sosialdemokratiske opposisjonen akkurat nå er å løfte fana til den revolusjonære marxismen, å fortelle arbeiderne fast og bestemt hvordan vi ser på imperialistiske kriger, å sende ut parola om revolusjonær masseaksjon, dvs. omdanne epoken med imperialistiske kriger til starten på epoken med borgerkriger.

Trass i alt er det revolusjonære sosialdemokratiske elementer i mange land. De finnes i Tyskland, og i Russland, og i Skandinavia (den innflytelsesrike retninga som kamerat Høglund er representant for), og på Balkan (partiet til de bulgarske «Tesnyaki»)¹⁹, og i Italia, og i England (en del av Det britiske sosialistpartiet)²⁰, og i Frankrike (Vaillant har sjøl vedgått i L'Humanité at han har mottatt protestbrev fra internasjonister, men han har ikke offentliggjort ett av dem i sin helhet), og i Holland (*Tribunistene*)²¹, osv. Å samle disse marxistiske elementa, — hvor lite antallet deres enn er i starten — å minne om de nå glømta orda til den ekte sosialismen i deres navn, å kalle arbeiderne i alle land til å bryte med sjåvinistene og komme under det gamle banneret til marxismen — slik er oppgava i dag.

Kongresser med såkalte «handlingsprogrammer» har hittil bare gått så langt som til mer eller mindre fullstendig å proklamere programmet til den rene pasifismen. Marxisme er ikke pasifisme. Det er sjølsagt nødvendig å kjempe for at krigen blir avslutta så hurtig som mulig. Men bare hvis en oppfordrer til en *revolusjonær* kamp får kravet om «fred» proletarisk betydning. Uten ei rekke revolusjoner er den såkalte demokratiske freden en spissborgerlig utopi. Bare et *marxistisk* program vil kunne tjene formålet med et virkelig handlingsprogram, et program som ga massene en fullstendig og klar forklaring på det som har skjedd, som forklarte hva imperialismen er og hvordan en skal kjempe mot den, som åpent slo fast at det var opportunismen som førte til at Den andre internasjonalen brøyt sammen, som åpent oppfordra til å bygge en marxistisk Internasjonale uten og *mot* opportunistene. Bare et slikt program som ville vise at vi har tru på oss sjøl, tru på marxismen, at vi erklærer en kamp på liv og død mot opportunismen, ville før eller seinere sikre oss sympatien til de virkelige proletariske massene.

Det russiske sosialdemokratiske arbeiderpartiet og Den tredje internasjonale

Det russiske sosialdemokratiske arbeiderpartiet splitta fra opportunistene sine for lenge sida. De russiske opportunistene har nå i tillegg blitt sjåvinister. Dette bare styrker vår oppfatning at ei kløyving fra dem i interessene til sosialismen er vesentlig. Vi er overbevist om at de uenighetene sosialdemokratene nå har med sosialsjåvinistene ikke på noen måte er mindre omfattende enn de uenighetene sosialistene hadde med anarkistene da sosialdemokratene splitta fra de sistnevnte. Opportunisten Monitor sa helt riktig i *Preussische Jahrbücher* at den nåværende enheten var til fordel for opportunistene og borgerskapet fordi den tvang venstrefløya til å bøye seg for sjåvinistene og hindrer arbeiderne i å få et grep om spørsmålet og i å danne sitt eget virkelige arbeiderparti, sitt eget virkelige sosialistiske parti. Vi er særs fast overbevist om at i den nåværende stoda er ei kløyving fra opportunistene og sjåvinistene den første plikten for den revolusjonære. Det er akkurat på samme måte som ei kløyving fra de gule, fra anti-semittene, fra de liberale arbeiderforeningene osv., var vesentlig nettopp for å gjennomføre den raskest mulige opplysninga av de tilbakeliggende arbeiderne og for å trekke dem inn i rekken til det sosialdemokratiske partiet.

Etter vår mening bør Den tredje internasjonale bli bygd på akkurat en slik revolusjonær grunn. For partiet vårt eksisterer ikke spørsmålet om det er hensiktsmessig å bryte med sosialsjåvinistene. For det har dette spørsmålet blitt løst en gang for alle. Det eneste spørsmålet som eksisterer for partiet vårt er om dette kan bli oppnådd i internasjonal målestokk i nærmeste framtid.

Det er ikke vanskelig å forstå at for å få i stand en *internasjonal* marxistisk organisasjon, må det være ei vilje til å danne uavhengige marxistiske partier i *forskjellige* land. Tyskland, som er det landet som har den eldste og sterkeste arbeiderrørsla, er av avgjørende betydning. Den nærmeste framtida vil vise om forholda allerede er modne for å danne en ny, marxistisk Internasjonale. Hvis de er, vil partiet vårt med glede slutte seg til en slik Tredje internasjonale, som vil være rensa for opportunisme og sjåvinisme. Hvis de ikke er, vil det vise at det trengs ei mer eller mindre langvarig utvikling til denne rensinga. I så fall vil partiet vårt være den ytterste opposisjonen innafor den gamle Internasjonale — inntil det er danna et grunnlag i ulike land for et internasjonalt arbeiderforbund som står på den revolusjonære marxismen sin grunn.

Vi veit ikke, og kan heller ikke vite, hva for utvikling som vil finne sted på den internasjonale arenaen i de nærmeste åra. Men det er en ting vi veit sikkert og visst og som vi er urokkelig overbeviste om, nemlig at i *vårt* land, blant *vårt* proletariat, vil *vårt* parti arbeide utrettelig i den retninga som er nevnt ovafor, og med all sin daglige virksomhet bygge opp den russiske seksjon av den *marxistiske* Internasjonale.

I Russland har vi heller ikke noen mangel på erklærte sosialsjåvinister og «sentrums»-grupper. Disse folka vil kjempe mot opprettinga av en marxistisk Internasjonale. Vi veit at Plekhanov i prinsipp står på samme grunn som Sudekum og allerede rekker ut ei hand til ham. Vi veit at den såkalte

«Organisasjonskomiteen» som er leda av Axelrod forkynner kautskyisme på russisk jord. Under dekke av enhet i arbeiderklassen preiker disse folka enhet med opportunistene, og gjennom dem med borgerskapet. Men alt vi veit om den nåværende arbeiderørsla i Russland overbeviser oss fullt og helt om at det klassebevisste proletariatet i Russland nå som før vil fortsette å være i *partiet vårt*.

KAPITTEL IV

HISTORIA OM KLØYVINGA OG DEN NÅVÆRENDE STILLINGA TIL SOSIALDEMOKRATIET I RUSSLAND

Den taktikken til RSDAP overfor krigen som er beskrevet ovafor, er det uunngåelige resultatet av de tretti åra sosialdemokratiet i Russland har utvikla seg. Denne taktikken, og den nåværende stoda til sosialdemokratiet i landet vårt, kan en ikke forstå skikkelig utan at en tenker over historia til partiet vårt. Det er grunnen til at vi her også må minne leseren om de viktigste kjenngjerningene i denne historia.

Sosialdemokratiet oppsto som ei ideologisk retning i 1883. Da gjorde gruppa Frigjøringa av arbeidet utenlands første gang systematisk greie for sosialdemokratiske synsmåter tillempa på Russland. Til først i nittiåra fortsatte sosialdemokratiet å være ei ideologisk retning uten noe samband med masserørsla til arbeiderklassen i Russland. I starten på nittiåra forvandla oppsvinget i den sosiale rørsla, uroa og streikerørsla blant arbeiderne, sosialdemokratiet til ei aktiv politisk kraft uløselig knytta til arbeiderklassen sin kamp (både den økonomiske og den politiske). Og akkurat fra det øyeblikket starta sosialdemokratiet å kløyve seg i «økonomister» og «Iskraister».

«Økonomistene» og det gamle Iskra²² (1894-1903)

«Økonomismen» var ei opportunistisk retning i det russiske sosialdemokratiet. Den politiske kjerna i den blei sammenfatta i programmet: «For arbeiderne — den økonomiske kampen, for liberalerne — den politiske kampen.» Den viktigste teoretiske støtta den hadde var den såkalte «legale marxismen» eller «struveismen», som «anerkjente» en «marxisme» som var fullstendig rensa for hvert fnugg av revolusjonær ånd og var tillempa etter behovet til det liberale borgerskapet. Ut fra påstanden om at arbeidermassene i Russland var umodne, og fordi de ønska å «marsjere sammen med massene», begrensa «økonomistene» oppgavene og perspektivene for arbeiderørsla til den økonomiske kampen og politisk støtte til liberalismen, og satte seg ikke sjøl uavhengige politiske eller noen revolusjonære oppgaver.

Det gamle *Iskra* (1900-1903) kjempa en seierrik kamp mot «økonomismen» for prinsippene til det revolusjonære sosialdemokratiet. Hele den beste delen av det klassebevisste proletariatet stilte seg på *Iskra* si side. I flere år før revolusjonen gikk sosialdemokratiet inn for et meget konsekvent og kompromissløst program. Både klassekampen og handlingene til massene under revolusjonen i 1905 bekrefta riktigheten av dette programmet. «Økonomistene» tilpassa seg etter tilbakeliggenheten i massene. *Iskra* oppdro den fortroppen av arbeidere som var i stand til å lede massene framover. De argu-

mentene som sosialsjåvinistene nå setter fram (at det er nødvendig å regne med massene, at imperialismen er progressiv, om de «illusjonene» de revolusjonære nærer, osv.), blei *alle sammen* satt fram av økonomistene. Den opportunistiske endringa av marxismen til den «struveistiske» stilen blei kjent for sosialdemokratiet i Russland for tjue år sida.

Mensjevisme og bolsjevisme (1903-1908)

Epoken med borgerlig-demokratisk revolusjon ga støtet til en ny kamp mellom retninger innafor sosialdemokratiet, som var det direkte framhaldet av den foregående kampen. «Økonomismen» forandra seg til «mensjevisme». Den kampen det gamle *Iskra* førte for den revolusjonære taktikken ga støtet til «bolsjevismen».

I de stormfulle åra fra 1905/1907 var mensjevismen ei opportunistisk retning som blei støtta av de borgerlige liberalerne, og som førte liberalt-borgerlige retninger inn i arbeiderrørsla. Å tilpasse kampen til arbeiderklassen etter liberalismen — slik var innholdet i den. Bolsjevismen, derimot, satte som oppgave for de sosialdemokratiske arbeiderne å reise den demokratiske innstilte bondestanden for den revolusjonære kampen, trass i vaklinga og forræderiet til liberalismen. Og arbeidermassene gikk med bolsjevikene under revolusjonen i alle de største aksjonene, noe mensjevikene sjøl innrømte mer enn en gang.

Revolusjonen i 1905 prøvde, styrka, fordjupa og stålsatte den kompromissløst revolusjonære sosialdemokratiske taktikken i Russland. De åpne handlingene til klasser og partier la igjen og igjen for dagen sambandet mellom den sosialdemokratiske opportunisten («mensjevismen») og liberalismen.

Marxisme og likvidasjonisme (1908-1914)

Den kontrarevolusjonære epoken satte igjen, i en helt ny form, spørsmålet om den opportunistiske og revolusjonære taktikken til sosialdemokratiet på dagsordenen. Trass i protester fra mange av de beste representantene for den, ga hovedstrømninga i mensjevismen støtet til ei likvidasjonistisk retning: fornektning av kampen for en ny revolusjon i Russland, fornektning av hemmelig organisering og aktivitet, forakt for og latterliggjøring av «undergrunnen», av slagordet om en republikk, osv. Gruppa av legale skribenter som skreiv for tidsskriftet *Nasja Sarja* (herrene Potressov, Sjerevanin og andre) utgjorde ei kjerne, uavhengig av det gamle sosialdemokratiske partiet, som på tusen måter blei støtta, opppreklamert og pleid av det liberale borgerskapet i Russland, som ønska å få arbeiderne til å slutte med å føre revolusjonær kamp.

Denne gruppa av opportunistar blei ekskludert fra partiet av januar-konferansen til RSDAP i 1923. Denne konferansen gjenoppretta partiet trass i den rasende motstanden fra flere grupper og klikker i utlandet. I mer enn to år (fra først i 1912 til midten av 1914) raste en hardnakka kamp mellom de to sosialdemokratiske partiene: Sentralkomiteen som blei valgt i januar 1912 og

«organisasjonskomiteen», som nekta å anerkjenne januarkonferansen og ønska å gjenopprette partiet på en annen måte, ved å holde på enheten med *Nasja Sarja*-gruppa. En hardnakka kamp raste mellom de to dagsavisene til arbeiderne (*Pravda* og *Lutsj*²⁴ og etterfølgerne deres), og mellom de to sosialdemokratiske gruppene i den fjerde statsdumaen (RSDAP-gruppa av pravdister, eller marxister, og den «sosialdemokratiske gruppa» til likvidatorene leda av Tsjkheidse).

Ved å kjempe for troskap mot de revolusjonære prinsippene, hjelpe fram den gryende fornyinga av arbeiderørsla (særskilt etter våren 1912), og kombinere underjordisk med åpen organisasjon, presse og agitasjon, samla pravdistene rundt seg det overveldende flertallet av den klassebevisste arbeiderklassen. Likvidatorene på si side — som bare handla gjennom *Nasja Sarja*-gruppa som en politisk kraft, — baserte seg på den altomfattende støtte fra de liberalt-borgerlige elementa.

De åpne økonomiske bidraga fra arbeidergrupper til avisene til de to partiene, som den gangen var en form for sosialdemokratisk *medlemskontingent* tillempa etter russiske forhold (og den eneste som var legalt mulig og som alle fritt kunne kontrollere), bekrefta på slående vis den proletariske kilda til styrken og innflytelsen til pravdistene (marxistene) og den borgerlig-liberale kilda til styrken og innflytelsen til likvidatorene (og deres «O.K»). Her er kortfatta talloppgaver over disse bidraga, som blir gitt i sin helhet i boka *Marxisme og likvidasjonisme*²⁵ og i ei forkorta form i den tyske sosialdemokratiske avisa *Leipziger Volkszeitung*²⁶ for 21. juli 1914.

Antall og størrelse på bidrag til de marxistiske (pravdistiske) og likvidasjonistiske dagsavisene i St. Petersburg fra 1. januar til 13.mai 1914:

	Pravdistene		Likvidasjonistene	
	Antall bidrag	Beløp i rubler	Antall bidrag	Beløp i rubler
Fra arbeidergrupper	2873	18934	671	5296
Fra ikke arbeidergrupper	713	2650	453	6760

Slik hadde partiet vårt i 1914 samla fire femdelar av de klassebevisste arbeiderne i Russland om en revolusjonær sosialdemokratisk taktikk. For hele året 1913 fikk pravdistene bidrag fra 2181 arbeidergrupper og likvidatorene fra 661. Talla fra 1.januar 1913 til 13.mai 1913 blir: 5054 bidrag fra arbeidergrupper til pravdistene (det vil si til partiet vårt), og 1332, dvs. 20,8 prosent, til likvidatorene.

Marxisme og sosialsjåvinisme (1914-1915)

Den store europeiske krigen i 1914-1915 ga alle de europeiske og også de russiske sosialdemokratene høvet til å prøve taktikken sin på ei krise av verdensomfattende dimensjoner. Den reaksjonære, rovgriske, karakteren av

krigen og slaveeier-karakteren dens, trer fram i uendelig mye mer slående og skarpe konturer når det gjelder tsarismen enn den gjør når det gjelder de andre regjeringene. Ikke desto mindre vendte hovedgruppa av likvidatorene (den eneste gruppa ved sida av vår som har innflytelse av betydning i Russland, takket være de liberale forbindelsene sine) seg til sosialsjávinismen! Denne *Nasja Sarja*-gruppa, som i en temmelig lang periode nót monopol på legalitet, utførte propaganda blant massene for «ikke-motstand mot krigen», for ønsket om seier for tremakts- (ná firemakts-) ententen, anklagde den tyske imperialismen for «super-djevelske synder», osv. Plekhanov, som sida 1903 om og om igjen har gitt eksempler på at han fullstendig mangler ryggrad i politikken og deserterer til opportunismen, inntok enda mer uttrykkelig akkurat den stillinga som hele borgerpressa i Russland priser så høyt. Plekhanov har sunket så djupt som til å erklære at tsarismen fører en rettferdig krig, og til å offentliggjøre et intervju i regjeringsavisene i Italia, der han oppfordrer Italia til å gå inn i krigen!!

Slik har det blitt bekrefta fullt ut at vår vurdering av likvidasjonismen var korrekt, og at vi gjorde rett i å ekskludere hovedgruppa av likvidatorer fra partiet vårt. Det virkelige programmet til likvidatorene og den virkelige betydninga av retninga deres utgjør ikke bare allmen opportuniste, men forsvar for de imperialistiske privilegiene og fordelene til de storrussiske godseierne og det stor-russiske borgerskapet. Det er ei *nasjonal-liberal* arbeiderpolitisk retning. Det er en allianse av en del av det radikale småborgerskapet og en liten handfull privilegerte arbeidere med «deres» nasjonale borgerskap mot massene av proletariatet.

Den nåværende situasjonen i det russiske sosialdemokratiet

Som vi allerede har sagt, har verken likvidatorene, eller ei rekke grupper i utlandet (gruppene til Plekhanov, Alexinskij, Trotskij og andre), eller de såkalte «nasjonale» (dvs. ikke-storrussiske) sosialdemokratene godkjent konferansen vår i januar 1912. Blant de talløse skjellsorda som blei slynga mot oss, var det «splittelsesmakere» og beskyldningene om at vi hadde rana til oss makta, som blei oftest gjentatt. Vi svarte med å sitere nøyaktige og objektivt kontrollerbare tall som viste at partiet vårt samla fire femdelar av de klassebevisste arbeiderne i Russland. Dette er ikke noe lite tall når en tar i betraktning vanskene med underjordisk arbeid i en kontrarevolusjonær epoke.

Dersom «enhet» i Russland var mulig på grunnlag av sosialdemokratisk taktikk uten å ekskludere *Nasja Sarja*-gruppa, hvorfor har da våre tallrike motstandere ikke fått den i stand mellom seg sjøl engang? Ikke mindre enn tre og et halvt år har gått siden januar 1912, og i løpet av hele denne tida har ikke motstanderne våre klart å danne et sosialdemokratisk parti i opposisjon til oss, enda så mye de har ønska å gjøre det. Denne kjensgjerninga er det beste forsvaret for partiet vårt.

Hele historia om de sosialdemokratiske gruppene som kjemper mot partiet vårt er ei historie om sammenbrudd og oppløsning. I mars 1912 «samla» de

seg i å skjelle oss ut alle uten unntak. Men allerede i august 1912, da den såkalte «Augustblokka» blei danna mot oss, tok oppløsninga til blant dem. Noen av gruppene falt fra dem. De kunne ikke danne et parti og en sentralkomite. De oppretta bare en organisasjonskomite «med det formål å gjenopprette enheten». I virkeligheten viste denne OK'en seg å være et svakt dekke for likvidasjonistgruppa i Russland. Under hele perioden med det voldsomme oppsvinget i arbeiderrørsla i Russland og med massestreikene fra 1912-1914, var *Nasja Sarja*-gruppa den eneste gruppa i hele Augustblokka som utførte arbeid blant massene. Styrken til denne gruppa lå i de liberale forbindelsene den hadde. Og i begynnelsen av 1914 trakk de latviske sosialdemokratene seg offisielt tilbake fra «Augustblokka» (de polske sosialdemokratene slutta seg ikke til den), mens Trotskij, en av lederne for blokka, forlot den uoffisielt, etter igjen å ha danna si egen separate gruppe. I juli 1914, på konferansen i Brussel, der Kautsky og Vandervelde, eksekutivkomiteen til ISB, tok del, blei den såkalte «Brussel-blokka» mot oss danna. Latvierne slutta seg ikke til den, og de polske opposisjonssosialdemokratene trakk seg sporenstreks fra den. Da krigen brøyt ut falt denne blokka sammen. *Nasja Sarja*, Plekhanov, Alexinskij og An²⁷, lederen for sosialdemokratene i Kaukasus, blei åpne sosialsjåvinister, som forkynte at det var ønskelig med nederlag for Tyskland.

OK og Bund forsvarte sosialsjåvinistene og de sosialsjåvinistiske prinsippene. Tsjkheidse-gruppa i dumaen forblei en trufast alliert for *Nasja Sarja*, sjøl om den stemte mot krigskredittene (i Russland stemte til og med de borgerlige demokratene, Trudovikene, mot dem). De ekstreme sosialsjåvinistene våre, Plekhanov, Alexinskij og co., var helt tilfredse med Tsjkheidse-gruppa. I Paris blei avisa *Nasja Slovo* (tidligere *Golos*) starta, med deltaking først og fremst fra Martov og Trotskij, som ønska å forene platonisk forsvar for internasjonalsismen med det absolutte kravet om enhet med *Nasja Sarja*, OK eller Tsjkheidse-gruppa. Etter 250 nummer av denne avisa måtte den sjøl innrømme at den gikk i oppløsning: En del av redaksjonen helte i retning av partiet vårt. Martov fortsatte å være trufaste mot OK, som offentlig sensurerte *Nasja Slovo* for «anarkismen» dens (akkurat som opportunistene i Tyskland, David og co., *Internationale Korrespondenz*²⁸, Legien og co., anklager kamerat Liebknecht for anarkisme). Trotsky offentliggjorde at han brøyt med OK, men ønska å gå sammen med Tsjkheidse-gruppa. Her er programmet og taktikken til Tsjkheidse-gruppa, formulert av en av lederne for den. I nr. 5 1915 av *Sovremennij Mir*²⁹, tidsskriftet til Plekhanov- og Alexinskij-retninga, skriver Tsjkhenkeli: «Å si at det tyske sosialdemokratiet var i ei slik stilling at det kunne hindra landet sitt i å gå til krig, men ikke gjorde det, ville bety enten at en hemmelig ønsker at det ikke bare skulle ha trukket sitt siste sukk på barriadene, men også ha fått fedrelandet sitt til å trekke sitt siste sukk, eller at en ser på ting som er like ved gjennom et anarkistisk teleskop.»*

* «S.M.» Nr.5, 1915, s.148. Trotskij erklærte nylig at han så det som sin oppgave å øke prestisjen til Tsjkheidse-gruppa i Internasjonalen. Tsjkhenkeli vil uten tvil øke Trotskij sin prestisje i Internasjonalen med samme energi . . .

Disse få linjene uttrykker summen av og kjerna i sosialsjåvinismen: både den prinsipielle rettferdiggjøringa av ideen om «forsvar av fedrelandet» og — med tillatelse fra de militære sensorene — hån mot forkynninga og forbedringa av revolusjonen. Det er i det hele tatt ikke et spørsmål om det tyske sosialdemokratiet var eller ikke var i ei slik stilling at de kunne hindre krig, eller allment om revolusjonære kan garantere at en revolusjon seirer. Spørsmålet er: skal vi oppføre oss som sosialister, eller virkelige «trekke vårt siste sukk» i favntaket til det imperialistiske borgerskapet?

Oppgavene til partiet vårt.

Sosialdemokratiet i Russland oppsto før den borgerlig-demokratiske revolusjonen (1905) i landet vårt og fikk styrke gjennom revolusjonen og kontrarevolusjonen. Tilbakeliggenheten til Russland forklarte det uvanlige mangfoldet av retninger og avskygninger av småborgerlig opportunisme i landet vårt. Og den innflytelsen marxismen hadde i Europa og stabiliteten til de legalt eksisterende sosialdemokratiske partiene før krigen forvandlet våre eksemplariske liberalere til nesten-beundrere av den «fornuftige», «europiske» (ikke-revolusjonære), «legale» «marxistiske» teorien og sosialdemokratiet. Arbeiderklassen i Russland kunne ikke bygge opp partiet sitt på annet vis enn i en besluttosom trettiårig kamp mot alle variasjonene av opportunisme. Erfaringa fra verdenskrigen, som har fått i stand det skammelige sammenbruddet til den europeiske opportunismen og har styrka alliansen til våre nasjonal-liberale med den sosialsjåvinistiske likvidasjonismen, gir enda mer styrke til overbevisninga vår om at partiet vårt må fortsette videre langs den samme urokkelig revolusjonære veien.

Skrevet i juli-august 1915
Utgitt i brosjyreform høsten 1915
av redaksjonen i avisa
Sotsial-Demokrat
i Geneve.

DEN PROLETARISKE REVOLUSJONENS KRIGSPROGRAM³⁰

I Holland, Skandinavia og Sveits kan en høre røster blant de revolusjonære sosialdemokratene som kjemper mot de sosialsjåvinistiske løgnene om «for-svar av fedrelandet» i den nåværende imperialistiske krigen, som er for å erstatte det gamle punktet i det sosialdemokratiske minimumsprogrammet: «militis», eller «den væpna nasjonen» med et nytt: «avrusting». *Jugend-Internationale* har innleda en diskusjon om dette spørsmålet og har offentliggjort en lederartikkel i nr. 3 som er for avrusting. Desverre merker vi at det også er en konsesjon til «avrustingsideen» i de siste tesene til R. Grimm³¹. Det er blitt starta diskusjoner i tidsskrifta *Neues Leben*³² og *Verbote*.

La oss granske standpunktet til dem som går inn for avrusting.

I

Hovedargumentet er at kravet om avrusting er det klareste, mest avgjørende, mest konsekvente uttrykket for kampen mot all militarisme og mot all krig.

Men dette hovedargumentet er nettopp hovedfeilen til tilhengerne av avrusting. Sosialister kan ikke være mot all krig uten å slutte å være sosialister.

For det første har sosialister aldri vært, og de kan heller aldri bli, motstandere av revolusjonære kriger. Borgerskapet i de «store» imperialistiske maktene har blitt tvers igjennom reaksjonært, og vi ser på den krigen som *dette* borgerskapet fører nå som en reaksjonær og forbrytersk slaveeierkrig. Men hva med en krig *mot* dette borgerskapet? For eksempel en krig ført av folk som er undertrykt og avhengige av dette borgerskapet, av kolonifolk, for sin frigjøring? I tesene til *Internationale*-gruppa, i §5, leser vi: «I denne tøylesløse imperialismen sin tidsalder kan det ikke lenger bli noen flere nasjonale kriger av noe slag.» Dette er åpenbart feil.

Historia til det tjuende hundreåret, dette hundreåret til den «tøylesløse imperialismen», er stappfull av kolonikriger. Men det vi europeere, de imperialistiske undertrykkerne av flertallet av folka i verden, med vår vanlige, foraktelige europeiske sjåvinisme kaller «kolonikriger», er ofte nasjonale kriger, eller nasjonale opprør som disse undertrykte folka gjør. Ett av hovedtrekka ved imperialismen er at den påskynder utviklinga av kapitalismen i de mest tilbakeleggende landa, og med det utvider og intensifiserer kampen mot nasjonal undertrykking. Dette er ei kjensgjerning. Det følger uunngåelig av dette at imperialismen ofte må gi støtet til nasjonale kriger. *Junius*³³, som i brosjyra si forsvaret den «tesen» som er sitert ovafor, sier at i den imperialistiske epoken

fører enhver nasjonal krig mot en av de imperialistiske stormaktene til at en annen konkurrerende imperialistisk stormakt griper inn, og slik blir enhver nasjonal krig forvandla til en imperialistisk krig. Men dette argumentet er også galt. Dette *kan* skje, men det skjer ikke alltid. Mange kolonikriger i perioden mellom 1900 og 1914 fulgte ikke denne vegen. Og det ville ganske enkelt være latterlig om vi erklærte, for eksempel, at etter den nåværende krigen, dersom den ender i den ytterste utmatting av alle de krigførende, «kan det ikke finnes noen» nasjonale, progressive, revolusjonære kriger «i det hele tatt», ført, la oss si av Kina i allianse med India, Persia, Siam osv., mot stormaktene.

Å nekte for enhver mulighet for nasjonale kriger under imperialismen er galt i teorien, åpenbart feilaktig historisk, og i praksis jamngodt med europeisk sjåvinisme: Vi som hører til nasjoner som undertrykker hundrevis av millioner mennesker i Europa, Afrika, Asia osv., må fortelle de undertrykte folka at det er «umulig» for dem å føre krig mot «våre» nasjoner!

For det andre er borgerkriger også kriger. Den som anerkjenner klassekampen kan ikke unnlate å anerkjenne borgerkriger, som i alle klassesamfunn er det naturlige, og under visse høve uunngåelige, framhaldet, utviklinga og forsterkinga av klassekampen. Alle de store revolusjonene beviser dette. Å fordømme borgerkrigen, eller å glemme den, ville bety å synke ned i den ytterste opportuniste og gi avkall på den sosialistiske revolusjonen.

For det tredje avskaffer ikke seier for sosialismen i ett land med ett slag all krig allment. Tvert imot forutsetter den slike kriger. Utviklinga av kapitalismen går ekstremt ujamnt for seg i de forskjellige landa. Det kan ikke være anderledes under systemet med vareproduksjon. Av dette følger det ugjendrivelig at sosialismen ikke kan vinne seier samtidig i *alle* land. Den vil først vinne seier i ett eller flere land, mens de andre vil fortsette å være borgerlige eller førborgerlige for ei tid. Dette vil ikke bare skape motstand, men direkte forsøk fra borgerskapet i andre land på å knuse det seierrike proletariatet i den sosialistiske staten. I slike høve ville en krig fra vår side være en berettiga og rettferdig krig. Det ville være en krig for sosialismen, for å frigjøre andre nasjoner fra borgerskapet. Engels hadde fullstendig rett da han i sitt brev til Kautsky 12. september 1882⁴⁴ åpent innrømte at det var mulig for den *allerede seierrike* sosialismen å føre «forsvarskriger». Det han tenkte på var det seierrike proletariatet sitt forsvar mot borgerskapet i andre land.

Først etter at vi har styrta, endelig beseira og ekspropriert borgerskapet over hele verden, og ikke bare i ett land, vil kriger bli umulige. Og fra et vitenskapelig synspunkt ville det være ytterst feilaktig og ytterst urevolusjonært av oss å unngå eller dekke over det viktigste, nemlig at den vanskeligste oppgava, den som krever mest kamp i *overgangen* til sosialismen, er å knuse motstanden til borgerskapet. «Sosiale» prester og opportuniste er alltid klare til å drømme om den fredelige sosialismen i framtida. Men det som skiller dem fra de revolusjonære sosialdemokratene er nettopp at de nekter å tenke på og overveie den rasende klassekampen og *klassekrigene* som er nødvendig for å oppnå denne vakre framtida.

Vi må ikke tillate oss sjøl å bli leda på villstrå av ord. Uttrykket «forsvar av fedrelandet» for eksempel, er forhatt av mange, fordi de erklærte opportunistene og kautskyistene bruker det for å dekke til og glatte over løgnene til borgerskapet i den *nåværende* røverkrigen. Dette er ei kjensgjerning. Men det følger ikke av dette at vi må slutte å tenke over den betydninga de politiske slagorda har. Å anerkjenne «forsvar av fedrelandet» i den *nåværende* krigen er verken mer eller mindre enn å anerkjenne den som en «rettferdig» krig, en krig i proletariatet sin interesse — vi gjentar, verken mer eller mindre, fordi invasjoner kan forekomme i enhver krig. Det ville helt enkelt være tåpelig å forkaste «forsvar av fedrelandet» *fra* de undertrykte nasjonene *si side* i krigene deres *mot* de imperialistiske stormaktene, eller fra et seierrikt proletariat *si side* i *dets* krig mot en eller annen Galliffet³⁵ i en borgerlig stat.

Teoretisk ville det være helt galt å glømme at enhver krig bare er framhaldet av politikken med andre middel. Den *nåværende* imperialistiske krigen er framhaldet av den imperialistiske politikken til to grupper av stormakter, og denne politikken er avla og hjulpet fram av forholda i den imperialistiske epoken i sin helhet. Men akkurat denne epoken må nødvendigvis også avle og hjelpe fram politikken med kamp mot nasjonal undertrykking og med den proletariske kampen mot borgerskapet. Og derfor må den også fostre og hjelpe fram muligheten og uunngåeligheten, for det første av revolusjonære nasjonale opprør og kriger; for det andre av proletariske kriger og opprør *mot* borgerskapet; og for det tredje av en kombinasjon av begge slags revolusjonær kriger, osv.

II

Til dette må vi føye følgende generelle betraktninger.

En undertrykt klasse som ikke strever etter å lære seg våpenbruk, etter å skaffe seg våpen, fortjener bare å bli behandla som slaver. Uten at vi blir borgerlige pasifister eller opportuniste, kan vi ikke glømme at vi lever i et klassesamfunn, at det ikke er noen vei ut av dette samfunnet, og ikke kan være noen, uten ved hjelp av klassekampen. I ethvert klassesamfunn, om det er basert på slaveri, livegenskap, eller som nå på lønnsarbeid, er undertrykkerklassen væpna. Ikke bare den moderne stående hæren, men også den moderne militsen — sjøl i de mest demokratiske borgerlige republikkene, Sveits for eksempel — representerer borgerskapet væpna *mot* proletariatet. Dette er en så elementær sannhet at det neppe er nødvendig å oppholde seg ved den. Det er nok å minne om bruken av tropper mot streikende i alle kapitalistiske land.

Den kjensgjerninga at borgerskapet er væpna mot proletariatet er en av de største, mest grunnleggende og viktigste kjensgjerningene i det moderne kapitalistiske samfunnet. Og ansikt til ansikt med denne kjensgjerninga blir de revolusjonære sosialdemokratene oppfordra til å «kreve» «avrusting»! Dette er jamngodt med å gi opp standpunktet til klassekampen fullstendig, med å gi avkall på all tanke på revolusjon. Slagordet vårt må være: Væpning av proletariatet med det formål å seire over, ekspropriere og avvæpne borgerskapet.

Dette er den eneste taktikken en revolusjonær klasse kan ta i bruk, en taktikk som følger logisk av hele den *objektive utviklinga* av den kapitalistiske militarismen, og som er diktert av denne utviklinga. Først *etter at* proletariatet har avvæpna borgerskapet vil det bli i stand til å hive alt krigsutstyr på skraphaugen uten å svikte sin verdenshistoriske oppgave. Proletariatet vil uten tvil gjøre dette, men *først når dette vilkåret er oppfylt, helt sikkert ikke før.*

Hvis den nåværende reaksjonære krigen blant de reaksjonære kristne sosialistene, blant det klynkende småborgerskapet *bare* framkaller redsel og frykt, bare motvilje mot alt våpenbruk, mot blodsutgytelser, død osv., da må vi si: Det kapitalistiske samfunnet er alltid en *endeløs redsel*. Og om denne mest reaksjonære av alle kriger nå forbereder en *redselsfull slutt* for det samfunnet, har ikke vi noen grunn til å synke ned i fortvilelse. I ei tid da borgerskapet sjøl, som alle kan se, baner vei for den eneste berettigta og revolusjonære krigen, nemlig borgerkrig mot det imperialistiske borgerskapet, er «kravet» om avrusting, eller rettere, drømmen om avrusting objektivt ikke noe annet enn et uttrykk for fortvilelse.

De som vil si at dette er en teori skilt fra livet, vil vi minne om to verdenshistoriske kjensgjerninger: Den rolla trustene spiller og bruken av kvinner i industrien på den ene sida, og Pariskommunen i 1871 og desemberopprøret 1905 i Russland på den andre.

Det er oppgava til borgerskapet å fremme truster, å drive kvinner og barn inn i fabrikkene, å pine dem der, å ødelegge dem, å dømme dem til ytterste fattigdom. Vi «krever» ikke ei slik utvikling. Vi «støtter» den ikke, vi kjemper mot den. Men *hvordan* kjemper vi? Vi veit at truster og bruk av kvinner i industrien er progressivt. Vi ønsker ikke å gå tilbake til handverk-systemet, til den førmonopolistiske kapitalismen, til den hjemlige tredemølla for kvinner. Framover gjennom trustene, osv., og forbi dem til sosialismen!

Denne argumentasjonen kan en også, med de nødvendige endringene, bruke på den nåværende militariseringa av folket. I dag militariserer det imperialistiske borgerskapet ikke bare de voksne, men også ungdommen. I morgen kan den gå videre til å militarisere kvinnene. Til dette må vi si: Desto bedre! Gå fortare fram! Jo fortare det går, jo nærmere vil vi være det væpna opprøret mot kapitalismen. Hvordan kan sosialdemokrater tillate seg å bli skremt av militariseringa av ungdommen osv., om de ikke har glømt eksemplet til Pariskommunen? Dette er ikke en «teori som er skilt fra livet», det er ikke en drøm, men ei kjensgjerning. Det ville virkelig være svært ille om sosialdemokrater, trass i alle de økonomiske og politiske kjensgjerningene, tok til å tvile på at den imperialistiske epoken og imperialistiske kriger uunn-gåelig må sørge for at slike kjensgjerninger gjentar seg.

En viss borgerlig iaktaker av Pariskommunen, som skreiv til ei engelsk avis i mai 1871, sa: «For en skrekkelig nasjon den franske nasjonen ville være om den besto helt av kvinner!» Kvinner, og barn på tretten år og oppover, kjempa i Pariskommunen side om side med mennene. Det vil heller ikke være anderledes i de kommende slaga for å styrte borgerskapet. Proletarkvinnene vil ikke se passivt på mens det vel bevæpna borgerskapet skyter ned de dårlig væpna

eller uvæpna arbeiderne. De vil gripe til våpen slik de gjorde i 1871. Og fra de kua nasjonene av i dag — eller retttere, fra den nåværende arbeiderrørsla, som er blitt mer desorganisert av opportunistene enn av regjeringene — vil det uten tvil vokse fram, før eller seinere, men med absolutt sikkerhet, et internasjonalt forbund av de «skrekkelige nasjonene» til det revolusjonære proletariatet.

Militarismen gjennomtrenger nå hele samfunnslivet. Imperialismen er en voldsom kamp mellom stormaktene for å dele og nyoppdele verden — derfor må den uunngåelig lede til videre militarisering i alle land, sjøl i de nøytrale og små landa. Hva vil proletarkvinnene gjøre mot det? Kvinnene til en undertrykt klasse som er virkelig revolusjonær vil aldri gå med på å spille en så skammelig rolle. De vil si til sønnene sine: «Snart vil du være en mann. De vil gi deg et gevær. Ta det, og lær deg militærkunsten. Proletarene trenger denne kunnskapen, ikke for å skyte dine brødre, arbeiderne i andre land, slik som de gjør i denne krigen, og slik som forræderne mot sosialismen sier deg at du skal gjøre, men for å kjempe mot borgerskapet i ditt eget land, for å sette en stopper for utbytting, fattigdom og krig, ikke ved hjelp av gode hensikter, men ved å seire over borgerskapet og avvæpne det.»

Hvis vi skal avstå fra å drive slik propaganda, akkurat slik propaganda, i samband med den nåværende krigen, bør vi heller slutte med å bruke bombastiske fraser om det internasjonale revolusjonære sosialdemokratiet, og den sosialistiske revolusjonen, og om krig mot krigen.

III

Talsmennene for avrusting er mot programpunktet om «Den væpna nasjonen» av den grunn, blant andre, at dette kravet, forsikrer de, lett fører til innrømmelser til opportunisten. Ovafor har vi granska det viktigste punktet, nemlig det forholdet avrustinga står i til klassekampen og til den sosiale revolusjonen! Nå vil vi granske forholdet mellom kravet om avrusting og opportunisten. En av de viktigste grunnene til at dette kravet er uakseptablet, er nettopp at det og de illusjonene det skaper, uunngåelig svekker og tar livskrafta fra kampen vår mot opportunisten.

Uten tvil er denne kampen det viktigste spørsmålet som Internasjonalen står overfor akkurat nå. En kamp mot imperialismen som ikke er nær knytta sammen med kampen mot opportunisten, er en tom frase, eller et bedrag. En av de viktigste svakhetene ved Zimmerwald og Kienthal³⁶, en av de viktigste grunnene til at disse kimene til Den tredje internasjonale muligens kan bli mislykka, er at spørsmålet om kampen mot opportunisten ikke en gang blei reist åpent. Enda mindre blei den avgjort i betydning av å erklære nødvendigheten av et brudd med opportunistene. Opportunisten har seira — midlertidig — i den europeiske arbeiderrørsla. To hovedavskygninger av opportuniste har oppstått i alle de store landa: For det første den erklærte, kyniske og derfor mindre farlige sosialimperialismen til herrene Plekhanov, Scheidemann, Legien, Albert Thomas og Sembat, Vandervelde, Hyndman, Henderson *et al.* For det andre: Den skjulte kautskyistiske opportunisten: Kautsky-Haase og Den sosialdemokratiske arbeidergruppa i Tyskland³⁷;

Longuet, Pressmane, Mayeras *et al* i Frankrike; Ramsay MacDonald og de andre lederne for Det uavhengige arbeiderpartiet i England; Martov, Tsjkheidse og andre i Russland; Treves og de andre såkalte venstre-reformistene i Italia.

Den erklærte opportunisten er åpent og direkte mot revolusjonen og mot de gryende revolusjonære rørsle og utbrudda, og er direkte alliert med regjeringene, om enn formene for denne alliansen kan variere: Fra deltaging i regjeringene til deltaging i Krigsindustrikomiteene (i Russland)³⁸. De maskerte opportunistene, kautskyistene, er mye mer skadelige og farlige for arbeiderørsla, fordi de gjemmer sitt forsvar for en allianse med de foregående under ei kappe av tilsynelatende riktige, pseudo«marxistiske» slagord og pasifistiske paroler. Kampen mot begge disse framherskende formene for opportunisme må føres på *alle* områder for den proletariske politikken: Parlamentet, fagforeningene, streiker, militærsaker, osv. Det viktigste særtrekket ved *begge* disse formene for framherskende opportunisme er at det konkrete spørsmålet om *sammenhengen mellom den nåværende krigen og revolusjonen og andre konkrete spørsmål om revolusjonen* blir dyssa ned, skjult, eller behandla med et blikk på politforbuda. Og dette blir gjort trass i den kjensgjerninga at før krigen blei sammenhengen mellom akkurat *denne* krigen som da nærma seg og den proletariske revolusjonen pekt på utallige ganger, både uoffisielt og offisielt i Basel-manifestet. Hovedsvakheten ved kravet om avrusting er at det unngår alle de konkrete spørsmåla om revolusjonen. Eller står avrustingstalsmennene for en helt ny type uvæpna revolusjon?

Videre. Vi er ikke på noen måte mot kampen for reformer. Vi ønsker ikke å se bort fra den triste muligheten at menneskeheten kanskje — i verste fall — må gå gjennom en annen imperialistisk krig, om det ikke blir revolusjon ut av denne krigen, trass i de tallrike utbrudda av uro og misnøye fra massene, og trass i våre anstrengelser. Vi er for et reformprogram som *også* er retta mot opportunistene. Opportunistene ville bare bli altfor glade om vi overlot kampen for reformer helt og holdent til dem, og for å redde oss sjøl ved å flykte fra den triste virkeligheten søkte ly i det høye ovafor skyene i ett eller annet slag «avrusting». «Avrusting» betyr ganske enkelt å stikke av fra den ubehagelige virkeligheten og ikke kjempe mot den.

I et slikt program ville vi si omtrent som så: «parolen om, og anerkjenninga av forsvar av fedrelandet i den imperialistiske krigen i 1914—1916 er bare en måte å ødelegge arbeiderørsla på med hjelp av ei borgerlig løgn.» Et slikt konkret svar på konkrete spørsmål ville være teoretisk mer riktig, mye mere nyttig for proletariatet og mere utåelig for opportunistene, enn kravet om avrusting og forkasting av alt «forsvar av fedrelandet». Og vi kunne føye til: «Borgerskapet i alle de imperialistiske stormaktene — England, Frankrike, Tyskland, Østerrike, Russland, Italia, Japan, Sambandsstatene — har blitt så reaksjonært og så gjennomsyra av streiving etter verdensherredømme, at *enhver* krig som blir ført av *borgerskapet i disse* landa ikke kan være annet enn reaksjonær. Proletariatet må ikke bare gå imot alle slike kriger, men det må ønske nederlag for sin «egen» regjering i slike kriger og utnytte det til revolu-

sjonært opprør, s om et opprør for å hindre at krigen ikke fører fram.»

Til spørsmålet om en milit, ville vi sagt: Vi er ikke for en borgerlig milit, vi er bare for en proletarisk milit. Derfor «ikke en øre, ikke en mann», ikke bare den stående hæren, men også til en borgerlig milit, til og med i land som Sambandsstatene, eller Sveits, Norge osv. Dette så mye mer som vi ser at i de frieste republikanske landa (f.eks. Sveits) blir militsen mer og mer prøys-sifisert, særlig i 1907 og 1911, og prostituert ved å bli satt inn mot streikende. Vi kan kreve at offiserer skal bli valgt av folket, oppheving av alle militærlover, like rettigheter for utenlandske og innfødte arbeidere (et punkt som er særlig viktig for de imperialistiske statene som i likhet med Sveits, mer og mer usjenert utbytter et økende antall utenlandske arbeidere, mens de nekter å gi dem rettigheter). Videre kan vi kreve at enhver gruppe på la oss si hundre innbyggere i det gitte landet har rett til å danne frivillige militære treningsorganisasjoner, med fritt valg på instruktører som skal få betaling av staten, osv. Bare under slike vilkår kunne proletariatet få militær trening virkelig for *seg sjøl* og ikke for slaveeierne sine, og behovet for slik trening følger med nødvendighet av proletariatet sine interesser. Den russiske revolusjonen viste at enhver seier for den revolusjonære rørsle, sjøl en delseier som erobringa av en viss by, en viss fabrikk-landsby, en viss del av hæren — uunn-gåelig *tvinger* det seierrike proletariatet til å sette ut i livet akkurat et slikt program.

Endelig er det unødvendig å si at en ikke kan kjempe mot opportunismen bare ved hjelp av programmer. En kan bare kjempe mot den med konstant årvåkenhet for å sørge for at programmene virkelig blir satt ut i livet. Den største, den skjebnesvangre feilen den bankerotte Andre Internasjonale begikk var at orda dens ikke samsvarte med handlingene, at den la seg til vanen med hykleri og skamløst revolusjonært frasemakeri (merk den nåværende holdninga Kautsky & Co. tar til Basel-manifestet). Avrusting som samfunnsmessig ide, dvs. som en ide som springer ut av et bestemt samfunnsmessig miljø og kan virke på et bestemt samfunnsmessig miljø — og ikke bare er et eksentrisk innfall hos et individ — har åpenbart sprunget fram av de ytterst «rolige» leveforholda som hersker i visse små stater, som i ei ganske lang tid har stått på sida av den blodige verdenshovedvegen som krigen er og håper å bli stående på sida. For å bli overbevist om dette, er det tilstrekkelig for eksempel å tenke over de argumenta som blir lagt fram av de norske talsmen-nene for avrusting. «Vi er et lite land,» sier de. «Vi har en liten hær, vi kan ikke gjøre noe mot stormaktene» (og er derfor også uten makt til å stå imot å bli tvunget med makt inn i en imperialistisk *allianse* med den ene eller den andre gruppa av stormakter) . . . «Vi ønsker å få være i fred i avkroken vår og fortsette å føre den snevre bygdepolitikken vår, å kreve avrusting, tvungne voldgiftsdomstoler, permanent nøytralitet, osv.» (Uten tvil «permanent» på belgisk vis?).

Det småskårne strevet til små stater for å stå på sida, det småborgerlige ønsket om å holde seg så langt borte som mulig fra de store slaga i verdens-historia, å utnytte sin relativt monopolistiske stilling for å fortsette å være inn-

skrenka passivitet — dette er det *objektive* samfunnsmessige miljøet som kan sikre avrustingsideen en viss grad av framgang og en viss grad av popularitet i noen av de små statene. Dette strevet er sjølsagt reaksjonært og fullstendig grunna på illusjoner, for på den ene eller andre måten trekker imperialismen de små statene inn i den malstrømmen verdensøkonomien og verdenspolitikken er.

I Sveits, for eksempel, foreskriver det imperialistiske miljøet objektivt *to* linjer for arbeiderrørsla: Opportunistene, i allianse med borgerskapet, prøver å gjøre Sveits til en republikansk-demokratisk monopolistisk føderasjon for å få profitt fra imperialistiske borgerlige turister og å gjøre denne «rolige» monopolistiske stillinga så profitabel og så rolig som mulig.

De virkelige sosialdemokratene i Sveit strever etter å utnytte den relative friheten i Sveits og den «internasjonale» stillinga landet er i til å hjelpe den nære alliansen av de revolusjonære elementa i arbeiderpartiene i Europa til å vinne seier. Sveits har gudskjelov ikke «et særskilt, eget språk», men tre verdensspråk, nettopp de som blir snakka i de krigførende landa som ligger inntil det.

Dersom de tjue tusen medlemmene i det sveitsiske partiet betalte en ukentlig kontingent på to centimes som en slags «ekstra krigsskatt», ville vi ha omtrent tjue tusen franc i året. Dette er en sum som ville være mer enn tilstrekkelig til å sette oss i stand til å utgi alt materialet som inneholder sannheten om det spirende arbeideropprøret, om forbrødringa mellom dem i skyttergravene, om hvordan de håper å bruke våpna sine på revolusjonært vis mot det imperialistiske borgerskapet i deres «egne» land, osv. Dette materialet ville vi kunne utgi med faste mellomrom og på tre språk, og spre det blant arbeiderne og soldatene i de krigførende landa, trass i forbudet fra generalstabene.

Alt dette er ikke nytt. Det er akkurat dette som blir gjort av de beste avisene, som *La Sentinelle*, *Volksrecht* og *Berner Tagwacht*³⁹, sjøl om det dessverre ikke skjer i stor nok målestokk. Bare gjennom slik virksomhet kan det utmerka vedtaket til partikongressen i Aarau⁴⁰ bli noe mer enn bare et utmerka vedtak.

Det spørsmålet som interesserer oss nå er: Svarer kravet om avrusting til den revolusjonære retninga blant de sveitsiske sosialdemokratene? Åpenbart ikke. Hvis en ser det objektivt er «avrusting» et ytterst nasjonalt, et særskilt nasjonalt program for små stater. Det er slett ikke det internasjonale programmet til det internasjonale revolusjonære sosialdemokratiet.

Skrevet i september 1916
Først offentliggjort på tysk i
nr. 9 og 10 av *Jugend/Internationale*,
september og oktober 1917. Undertegna:
N. Lenin
Først gitt ut på russisk i 1929 i
den andre og tredje utgava av
Lenins *Samla verk*, bind XIX

Oversatt etter den tyske
avisteksten

NOTER

1) Brosjyra *Sosialisme og krig* blei gitt ut på tysk i september 1915 og spredt blant delegatene til sosialistkonferansen i Zimmerwald. I 1916 blei den utgitt på fransk.

2) Se V. I. Lenin: «Krigen og det russiske sosialdemokratiet», Samla verk, engelsk utg. FLPH, Moskva 1964, bind XXXI, side 27-34.

Sotsial-Demokrat — hovedorgan for Det russiske sosialdemokratiske arbeiderpartiet, utgitt som ei undergrunnsavis fra februar 1908 til januar 1917. Det kom ut ialt 58 nummer — det første i Russland, resten utalands: i Paris og seinere i Geneve. *Sotsial-Demokrat* trykte mer enn 80 artikler og andre skrifter av Lenin, som blei redaktør av avisa i desember 1911. Den trykte også et stort antall artikler av Stalin.

3) Se V. I. Lenin: «Konferansen til RSDAP-avdelingene i utlandet», Samla verk, Engelsk utg., FLPH, Moskva 1964, bind XXI, side 158.

Bern-konferansen — en konferanse av de utalandske avdelingene av RSDAP som blei holdt i Bern i Sveits fra 27. januar til 4. mars 1915. Den var kalt sammen på initiativ fra Lenin og hadde status som en generell partikonferanse for Bolsjevikpartiet, siden det var umulig å samle en allrussisk konferanse under krigen. På konferansen var det til stede representanter fra bolsjevikavdelingene i Paris, Zürich, Geneve, Bern, Lausanne og fra «Baugy»-gruppa. Lenin representerte sentralkomiteen og hovedorganet (*Sotsial-Demokrat*), leda møtene til konferansen, ga en rapport om hovedemnet på dagsordenen, «Krigen og oppgavene til partiet». Konferansen vedtok resolusjoner om krigen, som var skrevet av Lenin.

4) *Zimmerwald-Konferansen* — den første konferansen av internasjonallistiske sosialister, holdt i Zimmerwald i Sveits fra 5.—8. september 1915. På konferansen flammte det opp en kamp mellom det kautskyistiske flertallet og de revolusjonære internasjonallistene leda av Lenin. På konferansen organiserte Lenin internasjonallistene i Zimmerwald-venstre-gruppa, der bolsjevikene aleine holdt fast ved det eneste riktige og konsekvent internasjonallistiske standpunktet mot krigen.

Konferansen vedtok et manifest som avslørte den imperialistiske naturen til verdenskrigen, fordømte «sosialistene» for å ha stemt for krigskredittene og for å delta i de borgerlige regjeringene, og oppfordra arbeiderne i de europeiske landa til å føre kamper mot krigen og streve etter fredsslutning uten aneksjoner eller betaling av erstatninger.

Konferansen vedtok også en resolusjon som uttrykte sympati for krigsofrene og valgte den Internasjonale sosialistiske komite (ISK). En vurdering av konferansen finnes i Lenins artikler «Det første steget» og «Revolusjonære marxister og Den internasjonale sosialistkonferansen fra 5.—8. september 1915» (V.I.Lenin, Samla verk, engelsk utg., FLPH, Moskva 1964, bind XXI, side 383—388 og 389—393).

5) Se Karl von Clausewitz, *Vom Kriege*, Berlin 1957, bind I, s. 34.

6) *Baselmanifestet* om krigsspørsmålet blei enstemmig vedtatt på den spesielle kongressen Den andre internasjonale holdt 24. og 25. november 1912 i Basel i Sveits. Manifestet avslørte de rovgrikske målsettingene for den krigen imperialistene forberedte og oppfordra arbeidere over alt til å kjempe resolutt mot krigsfaren. Manifestet foreslo at i tilfelle av at en imperialistisk krig brøyt ut, skulle sosialistene dra fordel av den økonomiske og politiske krisa til å framskynde den sosialistiske revolusjonen. (Om Baselmanifestet, se også V.I. Lenin «Sammenbruddet til Den andre internasjonale», Samla verk, engelsk utgave, FLPH, Moskva 1964, bind XXI, side 205—259.

På Baselkongressen stemte Kautsky, Vandervelde og de andre lederne for Den andre internasjonale for manifestet. Men så snart krigen brøyt ut i 1914 gikk de tilbake på det, og tok stilling for de imperialistiske regjeringene sine.

7) *Den internasjonale sosialistkongressen i Stuttgart* blei holdt 18.—24. august 1907. På denne kongressen var RSDAP representert med 37 utsendinger. Lenin, Lunatsjarskij, Litvinov og andre representerte Bolsjevikene.

Det meste av arbeidet til kongressen ble utført i komiteer, som lagde utkast til resolusjoner som skulle legges fram for plenums møtene. Lenin var medlem av den komiteen som lagde utkast til resolusjonen om «Militarismen og internasjonale konflikter». Sammen med Rosa Luxemburg la Lenin fram sitt historiske tillegg til resolusjonen til Bebel, som erklærte at det var ei plikt for sosialister og dra fordel av den krisa krigen framkalte for å reise massene for å styrte kapitalismen. Kongressen godtok dette tillegget. (Om kongressen, se V.I. Lenin: «Den internasjonale sosialistkongressen i Stuttgart», Samla verk, engelsk utgave, FLPH, Moskva 1962, bind XIII, s. 75—81.)

8) *Avstemninga 4. august* — den 4. august 1914 stemte den sosialdemokratiske gruppa i den tyske riksdagen for å bevilge regjeringa til Wilhelm II krigskreditter og for å støtte den imperialistiske krigen. Lederne til det tyske sosialdemokratiet forrådte arbeiderklassen og inntok ei sosialsjavinistisk stilling, tok stilling for å forsvare det imperialistiske borgerskapet sitt.

9) *Struveisme* — se side 35 i dette heftet.

10) *Bretanoisme* — en borgerlig reformistisk teori som «anerkjente den 'kapitalistiske skolen', men forkasta skolen med revolusjonær klassekamp» (Lenin). Lujo Brentano, en borgerlig tysk økonom som går inn for såkalt «statssosialisme», prøvde å bevise at det var mulig å nå fram til sosial likhet innafor det kapitalistiske systemet, ved hjelp av reformer og forsoning av interessene til kapitalistene og arbeiderne. Under ei kappe av marxistisk frasemaking prøvde Brentano og etterfølgerne hans å underkaste arbeiderørsla interessene til borgerskapet.

11) Karl Marx og Friedrich Engels: «Der Sozialismus in Deutschland», Samla verk, tysk utg., Berlin 1963, bind XXII, s. 251.

12) *Novosti (Nyheter)* — ei dagsavis utgitt av Det sosialistrevolusjonære partiet i Paris fra august 1914 til mai 1915.

13) *Proletarskij Golos (Proletarisk røst)* — ei avis. Organ for St. Petersburg-komiteen av RSDAP. Blei gitt ut underjordisk fra februar 1915 til desember 1916. Fire nummer kom ut. Det første nummeret offentliggjorde manifestet til sentralkomiteen i RSDAP, med tittelen «Krigen og det russiske sosialdemokratiet.»

14) Dette viser til en konferanse av italienske og sveitsiske sosialister, som blei holdt i Lugano, Sveits, 27. september 1914.

15) *Københavnkonferansen* av sosialister i nøytrale land (Sverige, Norge, Danmark og Holland) blei holdt 17.—18. januar 1915 med det formål å gjenopprette Den andre internasjonale. Konferansen beslutta å appellere gjennom parlamentsrepresentantene til sosialistpartiene i de nøytrale landa, til regjeringene sine om å opptre som meklere mellom de krigførende maktene og sikre avslutning av krigen.

16) *Den internasjonale sosialistiske kvinnekongressen* om hva for holdning en skulle ta til krigen blei holdt i Bern, Sveits, 26.—28. mars 1915. Konferansen blei kalt sammen på initiativ av de kvinneorganisasjonene som var knytta til sentralkomiteen i RSDAP i samsvar med Clara Zetkin, lederen for den internasjonale kvinneverksla. Tjuefem utsendinger var til stede på konferansen. De representerte England, Tyskland, Frankrike, Holland, Sveits, Italia, Russland og Polen. Mellom utsendingene fra Russland var N. K. Krupskaja og Inessa Armand.

En rapport om forhandlingene til Den internasjonale sosialistiske kvinnekongressen blei gitt ut som bilag til avisa *Sotsialdemokrat* nr. 42, 1. juni 1915.

17) *Den internasjonale sosialistiske ungdomskonferansen* om hva for holdning en skulle ta til krigen blei holdt i Bern, Sveits, 4.—6. april 1915. Det var utsendinger til stede fra ungdomsorganisasjonene i ti land: Russland, Norge, Holland, Sveits, Bulgaria, Tyskland, Polen, Italia,

Danmark og Sverige. Konferansen beslutta å feire Den internasjonale ungdomsdagen hvert år valgte et internasjonalt Sosialistisk ungdomsbyrå. I samsvar med beslutninga på konferansen, begynte dette å gi ut tidsskriftet *Jugend-Internationale (Ungdomsinternasjonalen)*, som Lenin og Karl Liebknecht bidro til.

18) *Det uavhengige arbeiderpartiet* blei danna i 1893 under ledere som James Keir Hardie og Ramsay MacDonald. Det erklærte seg politisk uavhengig av de borgerlige partiene, i virkeligheten var det «uavhengig av sosialismen, men avhengig av liberalismen» (Lenin). Ved starten på den imperialistiske verdenskrigen (1914—18) ga Det uavhengige arbeiderpartiet ut et manifest mot krigen den 13. august 1914. Men seinere, på London-konferansen til ententesosialistene i februar 1915, støtta representantene for partiet den sosialsjåvinistiske resolusjonen som blei vedtatt på denne konferansen. Fra da av tok UAP-lederne et sosialsjåvinistisk standpunkt under dekke av pasifistiske fraser. Da Den kommunistiske internasjonale blei danna i 1919, ga UAP-lederne etter for presset fra medlemmene, som hadde gått mot venstre, og bestemte seg for å trekke seg ut av Andre internasjonale. I 1921 gikk UAP inn i den såkalte To-og-en-half-internasjonale, og etter at den brøyt sammen, slutta det seg til Den andre internasjonale igjen.

19) *Tesnyaki* («De tranghjertete») — Det revolusjonære sosialdemokratiske arbeiderpartiet i Bulgaria blei danna i 1903 etter ei splitting fra Det sosialdemokratiske partiet. Dimitr Blagojev, grunnleggeren og lederen for De tranghjertete, blei etterfulgt av Georgi Dimitrov og Vasil Kolarov. I 1914—18 gikk De tranghjertete mot den imperialistiske krigen. I 1919 slutta de seg til Den kommunistiske internasjonale og danna Kommunistpartiet i Bulgaria.

20) *Det britiske sosialistpartiet* blei danna i 1911. Det dreiv marxistisk propaganda og agitasjon og blei beskrevet av Lenin som «ikke opportunistisk» og som «*virkelig* uavhengig av De liberale». Den lille medlemsstocken og isolering fra massene ga partiet en noe sektærisk karakter.

Under den imperialistiske verdenskrigen (1914—18) blei det avslørt to retninger i partiet: ei åpent sosialsjåvinistisk, leda av Henry Hyndman, og den andre internasjonalistisk, leda av Albert Inkpin og andre. I april 1916 skjedde det ei kløyving. Hyndman og de som støtta ham var i minoritet og trakk seg ut av partiet. Fra da av fikk internasjonalistene ledelsen av Det britiske sosialistpartiet, som seinere tok initiativet til å danne Kommunistpartiet i Storbritannia i 1920.

21) *Tribunistene* — ei venstregruppe i Det sosialdemokratiske arbeiderpartiet i Holland, som i 1907 ga ut avisa *De Tribune*. I 1909 blei tribunistene ekskludert fra Det sosialdemokratiske arbeiderpartiet i Holland og organiserte et uavhengig parti (Det sosialdemokratiske partiet i Holland). Tribunistene var ikke et konsekvent revolusjonært parti, men de representerte venstrefløya i arbeiderrørsla i Holland.

I 1918 danna tribunistene Kommunistpartiet i Holland. Fra 1909 var *De Tribune* organ for Det sosialdemokratiske partiet i Holland, og fra 1918 var det organ for Kommunistpartiet. Fra først i 1930-åra til 1940 kom den ut under tittelen *Folksdablad*.

22) *Iskra* (Gnisten), som blei grunnlagt av Lenin i 1900, var den første allrussiske, marxistiske avisa som blei gitt ut underjordisk. Etter den andre kongressen til RSDAP, blei den hovedorganet til partiet. Når han snakker om det gamle *Iskra* viser Lenin til *Iskra* fra nr. 1 til nr. 51. Med nr. 52 forvandla mensjevikene avisa til sitt fraksjonsorgan.

23) *Januarkonferansen til RSDAP, 1912* — dette sikter til den sjette allrussiske konferansen til RSDAP, som fant sted i Praha 5.—17. januar 1912. Etter beslutning på konferansen blei mensjevikene utelukka fra partiet, og det blei for alltid slutt på den formelle enheten mellom Bolsjevikene og Mensjevikene innafor ett parti. Praha-konferansen innvia Bolsjevikpartiet, et parti av en ny type. (Se Sovjetunionens Kommunistiske Parti (bolsjevikene)s historie, kort framstilling, norsk utgave Forlaget Oktober 1974, s. 146-150.)

24) *Lutsj (Strålen)* — dagsavisa til likvidatormensjevikene, utgitt legalt i St. Petersburg fra september 1912 til juli 1913. Den blei holdt i live av «pengemidler som blei ytt av rike venner mellom borgerskapet» (Lenin).

25) «*Marxisme og likvidasjonisme* — ei samling artikler om de grunnleggende problema i arbeiderørsla i dag. Del II», blei gitt ut av partiforlaget *Priboj* i juli 1914. Det inneholdt artikler av Lenin mot lividatorene. Når han viser til denne boka, tenker Lenin på sine artikler: «Arbeiderklassen og arbeiderpressa» og «Svaret fra arbeiderne på danninga av Den russiske sosialdemokratiske arbeidergruppa i Statsdumaen». (Se V. I. Lenin: Samla verk, engelsk utg., FLPH, Moskva 1964, bind XX, s. 363—371 og 536—543.)

26) *Leipziger Volkzeitung* — organ for venstrefløya til Det tyske sosialdemokratiske partiet. Gitt ut daglig fra 1894 til 1933. I lang tid var Franz Mehring og Rosa Luxemburg medlemmer av redaksjonen. Fra 1917 til 1922 var *Leipziger Volkzeitung* organ for de tyske «uavhengige». I 1922 blei den organ for høyrefløy-sosialdemokratene.

27) *An* — N.N.Jordania, leder for mensjevikene i Kaukasus.

28) *Internationale Korrespondenz* — ei ukeavis gitt ut av tyske sosialsjåvinister, som behandler problemer i internasjonal politikk og arbeiderørsla. Blei gitt ut i Berling fra 1914 til 1917.

29) *Sovremennij Mir* (Verden i dag) — et litterært, vitenskapelig og politisk månedstidsskrift som blei gitt ut i St. Petersburg fra 1906 til 1918. Mensjevikene, inkludert G.V. Plekhanov, var hyppige bidragsytere. Bolsjevikar bidro også til tidsskriftet i perioden med blokka med Plekhanovs gruppe av mensjeviker som var for partiet, og først i 1914.

I mars 1914 trykte tidsskriftet artikkelen «Sosialismen utsletta enda en gang» av Lenin (se V.I.Lenin: Samla verk, engelsk utg. FLPH 1964, bind XX, s.187—208). Under den imperialistiske verdenskrigen blei det organ for sosialsjåvinistene.

30) «Krigsprogrammet til proletarrevolusjonen» blei skrevet på tysk i september 1916 og var ment for offentliggjøring i den skandinaviske venstresosialdemokratiske pressa. Under den imperialistiske verdenskrigen (1914—1918) var venstresosialdemokratene mot vedtaket om «den væpna nasjonen» i partiprogrammet og satte fram den feilaktige parolen om «avrusting».

I desember 1916 redigerte Lenin artikkelen sin om og fikk trykt den i *Sbornik Sotsial-Demokrata* nr.2, under tittelen «'Avrustingsparolen'» (V.I.Lenin: Samla verk, engelsk utg., FLPH, Moskva 1964, bind XXIII, side 94—104.)

I april 1917, rett før han reiste til Russland, ga Lenin den opprinnelige tyske teksten til redaksjonen i *Jugend-Internationale*. Artikkelen blei trykt i bladet i nr.9 og 10 1917.

Jugend-Internationale, organ for Den internasjonale liga av sosialistiske ungdomsorganisasjoner som var tilslutta Zimmerwald-venstre, blei grunnlagt i Zürich i september 1915 og sluttet å komme ut i mai 1918. For ei vurdering av *Jugend-Internationale*, se meldinga «Ugdoms-internasjonalen» (V.I.Lenin: Samla verk, engelsk utg. FLPH, Moskva 1964, bind XXIII, s.163—166).

31) Dette viser til *Teser om krigsspørsmålet*, som blei skrevet av Robert Grimm, en av lederne for Det sveitsiske sosialdemokratiske partiet, sommeren 1916, for den ekstraordinære kongressen partiet planla skulle bli holdt i februar 1917 for å bestemme partiet sin holdning til krigen.

32) *Neues Leben* (Nytt liv) — et månedstidsskrift som Det sveitsiske sosialdemokratiske partiet ga ut i Bern fra januar 1915 til desember 1917. Det representerte synet til Zimmerwald-høyre og tok tidlig i 1917 et sosialsjåvinistisk standpunkt.

33) *Junius* — psevdonym for Rosa Luxemburg (1871—1919).

34) Se Karl Marx og Friedrich Engels, *Brevveksling i utvalg*, FLPH, Moskva, s.423.

35) *G.A.A.de Galliffet* (1830— 1909), en fransk general som er berykta for sin hensynsløse undertrykking av Pariskommunen i 1871.

36) Dette viser til de internasjonale sosialistkonferansene i Zimmerwald og Kienthal.

Om Zimmerwald-konferansen, se note 4 i dette heftet.

Den andre konferansen av internasjonale sosialister blei holdt 24.—30.april 1916 i Kienthal, en landsby nær Bern. På denne konferansen var venstrefløyen mye sterkere enn på den tidligere Zimmerwald-konferansen. Etter krav fra Lenin vedtok konferansen en resolusjon som kritiserte sosialpasifismen og den opportunistiske virksomheten til Det internasjonale sosialistbyrået. Manifestet og resolusjonen som blei vedtatt i Kienthal markerte et steg videre framover i utviklinga av ei internasjonal anti-krigsrørsle.

Zimmerwald- og Kienthal-konferansene hjalp til med å skille ut de internasjonalistiske elementa og slutte dem sammen, men de klarte ikke å ta et konsekvent internasjonalistisk standpunkt og tillempe de grunnleggende prinsippene i en bolsjevikisk politikk: omdanne den imperialistiske krigen til borgerkrig, slå ens eget borgerskap i krigen, organisere Den tredje internasjonale.

37) *Den sosialdemokratiske arbeidergruppa* (Arbeitsgemeinschaft) — en organisasjon av tyske sentrister grunnlagt i mars 1916 av riksdagsmedlemmer som hadde brutt med den sosialdemokratiske gruppa i riksdagen. Den blei ryggraden i det sentristiske Sosialdemokratiske arbeiderpartiet i Tyskland, som blei grunnlagt i 1917. Det nye partiet prøvde å rettferdiggjøre erklærte sosialsjavinister og gikk inn for å bevare enheten med dem.

38) *Krigsindustrikomiteene* blei oppretta i Russland i 1915 av det imperialistiske storborgerskapet. I et forsøk på å få arbeiderne under sin innflytelse og ale opp sjåvinistiske kjensler mellom dem, bestemte borgerskapet seg for å organisere «arbeidergrupper» i disse komiteene. Det var til fordel for borgerskapet å ha arbeiderrepresentanter i disse komiteene, som kunne mane arbeidermassene til å øke produktiviteten av arbeidet i krigsindustrien. Mensjevikene tok aktivt del i denne psevdopatriotiske planen til borgerskapet. Bolsjevikene gikk inn for boikott av krigsindustrikomiteene, og med støtte fra det overveldende flertallet av arbeiderne, greide de å sikre denne boikotten. (Se SUKP(b)s historie, norsk utgave, Forlaget Oktober 1974, s.179—180.)

39) *La Sentinelle* — organ for den sveitsiske sosialdemokratiske organisasjonen i kantonen Neuchâtel, fransk Sveits. Utgitt i La Chaux-de-Fonds i 1884. Den fulgte en internasjonalistisk politikk i de første åra av den imperialistiske verdenskrigen, (1914—18), og i nr.265, 13.november 1914, brakte avisa en forkorta versjon av Manifestet til sentralkomiteen i RSDAP, «Krigen og det russiske sosialdemokratiet» (Se V.I.Lenin: Samla verk, engelsk utg., FLPH, Moskva 1964, bind XI, s.27—34). Avisa kommer ut ennå.

Volksrecht — ei dagsavis, organ for Det sveitsiske sosialdemokratiske partiet og Den sosialdemokratiske organisasjonen i kantonen Zürich, grunnlagt i Zürich i 1898. Under den imperialistiske verdenskrigen (1914—18) trykte den artikler av venstre-zimmerwaldistene, og flere av Lenin, innbefatta «tolv korte teser om H.Greulich sitt forsvar for forsvar av fedrelandet», «Oppgavene for RSDAP i den russiske revolusjonen», og «Knepene til de republikanske sjåvinistene». Nå tar *Volksrecht* et anti-kommunistisk og anti-demokratisk standpunkt.

Berner Tagewacht — organ for Det sosialdemokratiske partiet i Sveits, grunnlagt i 1893 i Bern. Den trykte artikler av Karl Liebknecht, Franz Mehring og andre venstre-sosialister i de tidlige dagene av første verdenskrig. I 1917 sto den fram med åpen støtte til sosialsjavinistene. Nå tar *Berner Tagewacht* et anti-kommunistisk og anti-demokratisk standpunkt.

40) Dette viser til kongressen til Det sveitsiske sosialdemokratiske partiet, som blei holdt i Aarau 20.—21.november 1915. Hovedemnet på dagsordenen var spørsmålet om hva for holdning Det sveitsiske sosialdemokratiske partiet skulle ta til Zimmerwaldunionen av internasjonister. På dette spørsmålet oppsto det ei strid mellom de tre retningene i partiet: 1) anti-zimmerwaldistene (Greulich, Pflüger og andre). 2) de som støtta Zimmerwald-høyre (Grimm og andre). Og 3) de som støtta Zimmerwald-venstre. (Platten og andre).

Robert Grimm la fram en resolusjon som foreslo at Det sveitsiske sosialdemokratiske partiet skulle slutte seg til Zimmerwald-unionen og godkjenne den politiske linja til Zimmerwald-høyre. Venstrefløya i partiet foreslo et tillegg til resolusjonen til Grimm, som understreka at det var nødvendig å starte en revolusjonær massekamp mot krigen og er erklærte at bare en seierrik proletarrevolusjon kunne sette en stopper for den imperialistiske krigen.

Kongressen vedtok tillegget fra venstrefløya med flertall i avstemminga.

LENIN

UTVALGTE VERKER I 12 BIND

Oktober

«Venstre»-
kommunismen
- en barnesjukdom
og andre artikler
og taler

11

Juli 1919 – Oktober 1920

Det første bindet i Oktobers 12-bind serie av Lenin: Utvalgte verker er kommet. Bindet inneholder boka »Venstre»kommunismen – en barnesjukdom, som Lenin skreiv foran den 2.kongressen i Komintern, og en rekke viktige artikler og taler fra 1919 og 1920. 264 sider. Pris 34,50.

Oktober

NYTT OPPLAG
NÅ: 5500!

V. I. Lenin

DEN PROLETARISKE REVOLUSJONEN OG RENEGATEN KAUTSKY

Kr 28,50

Lenins flengende kritikk av den smarteste talsmannen for opportunismen omkring Oktober-revolusjonen. Ei grunnbok for alle som vil skjelne mellom falsk og ekte marxisme. Ubehagelig for alle som kler sin borgerlige politikk i marxistiske fraser!

**BOKA FÅR DU I BOKHANDLENE
OG OKTOBER-BOKHANDLENE**

Forlaget Oktober A/S, boks 6875, St.Olavs pl. Oslo 1

Imperialisme betyr krig

«Teoretisk ville det være helt galt å glemme at alle kriger bare er fortsettelsen av politikken med andre midler. Den imperialistiske krigen i dag er fortsettelse av den imperialistiske politikken til to grupper stormakter, og denne politikken blei avla og fostra av summen av forbindelsene i den imperialistiske tidsalderen. Men nettopp denne tidsalderen *må* også avle og fostre politikken med kamp mot nasjonal undertrykking og med proletarisk kamp mot borgerskapet. Derfor blir det både mulig og uomgjengelig med for det første revolusjonære nasjonale kriger og opprør, for det andre med proletariske kriger og opprør mot borgerskapet, og for det tredje med en samling av begge slags krig.»

Lenin i «Den proletariske revolusjonens militærprogram».

I dette heftet finner du to av Lenins viktigste artikler om kommunistenes holdning til krig. Han viser at pasifismen og parola om avrustning ikke gir brukbare svar på de spørsmåla krigene i vår tid stiller arbeiderklassen overfor. Samtidig går han skarpt i rette med de borgerlige arbeiderlederne som følger hver sin imperialistmakt og vil gjøre arbeiderklassen til kanonføde i en urettferdig krig.

Artiklene er skrevet under den første verdenskrigen, i 1914 og 1916. De viser hvordan krigen henger sammen med grunntrekka i imperialismen og at krigene er en fortsettelse av den politikken imperialistmaktene fører i «fredstid». Bare den sosialistiske revolusjonen kan gjøre slutt på kriger. For å nå det målet, må urettferdige kriger møtes med rettferdige kriger og opprør fra de undertrykte folkas og proletariatets side.

ISBN 82-7095-121-2

Pris kr 7,-